Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (druga izba w składzie powiększonym)

z dnia 10 listopada 2021 r.*

Klauzula arbitrażowa – Międzynarodowy personel cywilny misji międzynarodowych Unii Europejskiej – Zatrudnienie na podstawie umowy – Kolejne umowy o pracę na czas określony – Żądanie przekształcenia wszystkich stosunków umownych w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony – Skarga o stwierdzenie odpowiedzialności umownej – Skarga o stwierdzenie odpowiedzialności pozaumownej

W sprawie T-602/15 RENV

Liam Jenkinson, zamieszkały w Killarney (Irlandia), którego reprezentował adwokat N. de Montigny,

strona skarżąca,

przeciwko

Radzie Unii Europejskiej, którą reprezentowali A. Vitro i M. Bishop, w charakterze pełnomocników,

Komisji Europejskiej, którą reprezentowali B. Mongin, D. Bianchi i G. Gattinara, w charakterze pełnomocników,

Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych (ESDZ), którą reprezentowali S. Marquardt, R. Spáč i E. Orgován, w charakterze pełnomocników,

oraz

Misji Eulex Kosowo, z siedzibą w Pristinie (Kosowo), którą reprezentował adwokat E. Raoult,

strona pozwana,

mającej za przedmiot, tytułem żądania głównego, po pierwsze, oparte na art. 272 TFUE żądanie , z jednej strony, przekształcenia wszystkich umów o pracę skarżącego w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony, oraz, z drugiej strony, zasądzenia odszkodowania z tytułu odpowiedzialności umownej za szkodę, którą skarżący miał z tego tytułu ponieść, a po drugie, oparte na art. 268 i 340 TFUE żądania zasądzenia od Rady, Komisji, EZDZ i Misji Eulex Kosowo odszkodowania z tytułu odpowiedzialności pozaumownej,

SĄD (druga izba w składzie powiększonym),

* Język postępowania: francuski.

w składzie: M. van der Woude, prezes, V. Tomljenović, F. Schalin, P. Škvařilová-Pelzl (sprawozdawczyni) i I. Nõmm, sędziowie,

sekretarz: L. Ramette, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 8 lipca 2020 r.,

wydaje następujący

Wyrok

I. Okoliczności powstania sporu

1 Skarżący, Liam Jenkinson, obywatel irlandzki, był początkowo zatrudniony w okresie od dnia 20 sierpnia 1994 r. do dnia 5 czerwca 2002 r. na podstawie kolejnych umów o pracę na czas określony przez Misję Obserwacyjną w Jugosławii, która została utworzona na podstawie protokołu ustaleń podpisanego w dniu 13 lipca 1991 r. w Belgradzie pod nazwą „Misji Obserwacyjnej Wspólnoty Europejskiej (ECMM)", a następnie przemianowana na „Misję Obserwacyjną Unii Europejskiej (EUMM)" na mocy wspólnego działania Rady 2000/811/WPZiB z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie Misji Obserwacyjnej Unii Europejskiej (Dz.U. 2000, L 328, s. 53) [tłumaczenie nieoficjalne]. Mandat ECMM, a później EUMM, był wielokrotnie przedłużany, po raz ostatni na mocy wspólnego działania Rady 2006/867/WPZiB z dnia 30 listopada 2006 r. rozszerzającego i zmieniającego mandat Misji Obserwacyjnej Unii Europejskiej (EUMM) (Dz.U. 2006, L 335, s. 48; sprostowanie Dz.U. 2006, L 349, s. 60) do dnia 31 grudnia 2007 r.

2 Następnie w okresie od dnia 17 czerwca 2002 r. do dnia 31 grudnia 2009 r. skarżący był zatrudniony na podstawie kolejnych umów o pracę na czas określony przez Misję Policyjną Unii Europejskiej w Bośni i Hercegowinie (EUPM), która została utworzona na mocy wspólnego działania Rady 2002/210/WPZiB z dnia 11 marca 2002 r. w sprawie Misji Policyjnej Unii Europejskiej (Dz.U. 2002, L 70, s. 1). Mandat EUMP był wielokrotnie przedłużany, po raz ostatni na mocy decyzji Rady 2011/781/WPZiB z dnia 1 grudnia 2011 r. w sprawie Misji Policyjnej Unii Europejskiej (EUPM) w Bośni i Hercegowinie (BiH) (Dz.U. 2011, L 319, s. 51) do dnia 30 czerwca 2012 r.

3 Wreszcie, w okresie od dnia 5 kwietnia 2010 r. do dnia 14 listopada 2014 r. skarżący był zatrudniony przez Misję Eulex Kosowo na podstawie jedenastu kolejnych umów o pracę na czas określony zawartych, w przypadku pierwszych dziewięciu, z szefem Misji Eulex Kosowo oraz, w przypadku dwóch ostatnich, z samą Misją (zwanych dalej „jedenastoma umowami o pracę na czas określony"). Misja Eulex Kosowo została utworzona na mocy wspólnego działania Rady 2008/124/WPZiB z dnia 4 lutego 2008 r. w sprawie Misji Unii Europejskiej w zakresie praworządności w Kosowie, EULEX KOSOWO (Dz.U. 2008, L 42, s. 92). Mandat Misji był wielokrotnie przedłużany, w szczególności na mocy decyzji Rady 2014/349/WPZiB z dnia 12 czerwca 2014 r. zmieniającej wspólne działanie 2008/124/WPZiB (Dz.U. 2014, L 174, s. 42) do dnia 14 czerwca 2016 r.

4 W trakcie trwania dziesiątej umowy o pracę na czas określony, zawartej z Misją Eulex Kosowo na okres od dnia 15 czerwca do dnia 14 października 2014 r., skarżący został poinformowany pismem szefa Misji Eulex Kosowo z dnia 26 czerwca 2014 r. (zwanym dalej „pismem z dnia 26 czerwca

2014 r.”), że w związku z decyzją państw członkowskich z dnia 24 czerwca 2014 r. o restrukturyzacji Misji Eulex Kosowo jego stanowisko w ramach Misji zostanie po dniu 14 listopada 2014 r. zlikwidowane, skutkiem czego jego umowa nie zostanie przedłużona po tej dacie. Jedenasta i ostatnia umowa o pracę na czas określony (zwana dalej „ostatnią umową o pracę na czas określony”) między skarżącym a Misją Eulex Kosowo została zawarta na okres od dnia 15 października do dnia 14 listopada 2014 r.

5 Z wyjątkiem tej ostatniej umowy o pracę na czas określony wszystkie pozostałe umowy o pracę na czas określony zawarte przez skarżącego w kontekście pracy świadczonej na rzecz Misji Eulex Kosowo zawierały klauzulę arbitrażową powierzającą jurysdykcję w sprawie ewentualnych sporów sądom belgijskim. Z kolei w § 21 ostatniej umowy o pracę na czas określony jurysdykcję do rozstrzygania wszelkich sporów związanych z umową powierzono Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej na podstawie art. 272 TFUE.

II. Postępowanie przed Sądem i Trybunałem

6 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 23 października 2015 r. skarżący wniósł przeciwko Radzie Unii Europejskiej, Komisji Europejskiej, Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych (ESDZ) oraz Misji Eulex Kosowo niniejszą skargę.

7 Postanowieniem z dnia 9 listopada 2016 r., Jenkinson/Rada i in. (T-602/15, zwanym dalej „pierwotnym postanowieniem” EU:T:2016:660), Sąd wypowiedział się w przedmiocie zarzutów niedopuszczalności podniesionych przez pozwane, uznając się za niewłaściwy do orzekania w przedmiocie dwóch żądań podniesionych tytułem głównym i odrzucając żądanie trzecie, podniesione tytułem ewentualnym, jako oczywiście niedopuszczalne. W rezultacie Sąd odrzucił skargę w całości.

8 Skarżący wniósł odwołanie od pierwotnego postanowienia do Trybunału, który uchylił je wyrokiem z dnia 5 lipca 2018 r., Jenkinson/Rada i in. (C-43/17 P, zwanym dalej „wyrokiem wydanym w postępowaniu odwoławczym”, EU:C:2018:531), i przekazał sprawię do ponownego rozpoznania przez Sąd.

9 W następstwie wyroku wydanego w postępowaniu odwoławczym i zgodnie z art. 217 § 2 regulaminu postępowania przed Sądem pozwanym wyznaczono termin do złożenia odpowiedzi na skargę.

10 Odrębnymi pismami złożonymi odpowiednio w dniu 31 października przez Komisję oraz w dniu 19 listopada 2018 r. przez Radę i ESDZ wskazane strony podniosły zarzuty niedopuszczalności.

11 W dniu 19 listopada 2018 r. Misja Eulex Kosowo złożyła odpowiedź na skargę.

12 W dniu 28 stycznia 2019 r. skarżący przedstawił swoje uwagi w przedmiocie zarzutów niedopuszczalności Rady, Komisji i ESDZ.

13 W dniu 5 lutego 2019 r. skarżący złożył replikę.

14 Pismem, które wpłynęło do sekretariatu Sądu w dniu 12 lutego 2019 r., skarżący wniósł na podstawie art. 66 regulaminu postępowania o pominięcie w publicznie dostępnych dokumentach związanych ze sprawą niektórych danych znajdujących się w załączniku 2 do repliki (z wyjątkiem państwa zamieszkania).

15 W dniu 21 marca 2019 r. Misja Eulex Kosowo złożyła duplikę.

16 Postanowieniem pierwszej izby Sądu z dnia 29 marca 2019 r. zarzuty niedopuszczalności zostały pozostawione do rozstrzygnięcia w wyroku kończącym postępowanie w sprawie. W związku z tym Rada, Komisja i ESDZ złożyły odpowiedzi na skargę.

17 W dniu 18 czerwca 2019 r. skarżący złożył wniosek o zezwolenie mu na złożenie repliki w celu ustosunkowania się do odpowiedzi na skargę Rady, Komisji i ESDZ. We wspomnianym wniosku wystąpił też o zastosowanie środka organizacji postępowania polegającego na zobowiązaniu Komisji do przedstawienia kopii umowy, którą podpisała z poszczególnymi szefami Misji Eulex Kosowo (a przynajmniej z szefem Misji pełniącym obowiązki w okresie od października do listopada 2014 r.).

18 W dniu 21 czerwca 2019 r. pierwsza izba Sądu postanowiła nie wyrażać zgody na złożenie wspomnianej repliki. Ponadto, mając na uwadze, że w dniu 9 lipca 2019 r. Komisja przedstawiła kopie umów, które podpisała z szefami Misji pełniącymi obowiązki w okresie od dnia 15 czerwca 2014 r. do dnia 14 czerwca 2015 r., pierwsza izba Sądu uznała, że nie musi już decydować w przedmiocie środka organizacji postępowania, o zastosowanie którego wniósł skarżący. Skarżący przedstawił swoje uwagi na temat tych umów w wyznaczonym do tego terminie.

19 W dniu 6 września 2019 r. na wniosek sędzi sprawozdawczyni Sąd (pierwsza izba) przyjął środek organizacji postępowania (zwany dalej „pierwszym środkiem organizacji postępowania") polegający na zwróceniu się do skarżącego, po pierwsze, o przedstawienie uwag na temat niektórych informacji i dokumentów zawartych w duplice albo w załączniku do niej oraz, po drugie, na temat przepisów prawa irlandzkiego, na wypadek gdyby znajdowało ono zastosowanie w ramach niniejszego sporu. Skarżący udzielił na pytania zadane w ramach wspomnianego środka organizacji postępowania dwóch odpowiedzi: pierwszej w dniu 16 września 2019 r. i drugiej w dniu 27 września 2019 r.

20 Pismem, które wpłynęło do sekretariatu Sądu w dniu 27 września 2019 r., skarżący wniósł na podstawie art. 66 regulaminu postępowania o utajnienie wszystkich danych osobowych, rodzinnych, finansowych i podatkowych zawartych w różnych formularzach przedstawionych przez Misję Eulex Kosowo oraz w załączniku 2 do odpowiedzi skarżącego z dnia 16 września 2019 r. na pierwszy środek organizacji postępowania.

21 W związku z częściowym odnowieniem składu Sądu niniejsza sprawa została przydzielona nowemu sędziemu sprawozdawcy, należącemu do drugiej izby.

22 W dniu 16 stycznia 2020 r. Sąd zdecydował na wniosek drugiej izby i na podstawie art. 28 regulaminu postępowania przekazać sprawę składowi powiększonemu.

23 W wyniku przeszkody w wykonywaniu obowiązków odnoszącej się do członka składu orzekającego decyzją z dnia 21 stycznia 2020 r. prezes Sądu wyznaczył siebie na podstawie art. 17 ust. 2 regulaminu postępowania w celu przywrócenia przewidzianej liczby sędziów.

24 W dniu 13 marca 2020 r. na wniosek sędzi sprawozdawczyni Sąd (druga izba w składzie powiększonym) przyjął środek organizacji postępowania (zwany dalej „drugim środkiem organizacji postępowania") polegający na wezwaniu skarżącego i pozwanych do udzielenia odpowiedzi na różne pytania, co skarżący uczynił pismem z dnia 30 kwietnia 2020 r. (zwanym dalej „odpowiedzią z dnia 30 kwietnia 2020 r."), zaś pozwane czterema odrębnymi pismami z dnia 29 maja 2020 r.

25 W odpowiedzi z dnia 30 kwietnia 2020 r. na pytanie, w którym do skarżącego zwrócono się o dokładne i jednoznaczne określenie podstawy prawnej drugiego żądania, podniesionego tytułem głównym, skarżący wskazał, że owo żądanie zmierza do uzyskania od instytucji odszkodowania z tytułu odpowiedzialności pozaumownej na podstawie art. 268 i 340 TFUE. Pozwanym dano możliwość ewentualnego ustosunkowania się do tej odpowiedzi.

26 W dniu 11 czerwca 2020 r. skarżący przedstawił uwagi dotyczące odpowiedzi udzielonych przez pozwane na pytania zadane im w ramach drugiego środka organizacji postępowania (zwane dalej „uwagami z dnia 11 czerwca 2020 r.).

27 Czterema odrębnymi pismami z dnia 12 czerwca 2020 r. pozwane przedstawiły uwagi do odpowiedzi skarżącego z dnia 30 kwietnia 2020 r.

28 Pismem z dnia 25 czerwca 2020 r., które postanowiono dołączyć do akt postępowania, Misja Eulex Kosowo przedstawiła uwagi na temat uwag z dnia 11 czerwca 2020 r.

29 W dniu 1 grudnia 2020 r. na wniosek sędzi sprawozdawczyni Sąd (druga izba w składzie powiększonym) przyjął środek organizacji postępowania (zwany dalej „trzecim środkiem organizacji postępowania") polegający na wezwaniu skarżącego i pozwanych do udzielenia odpowiedzi na różne pytania, co Komisja uczyniła pismem z dnia 23 grudnia 2020 r., skarżący pismem z dnia 24 grudnia 2020 r., zaś Rada, ESDZ i Misja Eulex Kosowo trzema odrębnymi pismami z dnia 5 stycznia 2021 r.

30 Pismem z dnia 14 stycznia 2021 r. skarżący przedstawił uwagi dotyczące odpowiedzi udzielonej przez Misję Eulex Kosowo na pierwsze pytanie zdane jej w ramach trzeciego środka organizacji postępowania (zwane dalej „uwagami z dnia 14 stycznia 2021 r.").

III. Żądania

31 Skarżący wnosi do Sądu o:

Tytułem żądania głównego:

1. W odniesieniu do praw wynikających z umowy prawa prywatnego:

   – przekształcenie jego stosunku umownego w umowę o pracę na czas nieokreślony;

   – stwierdzenie naruszenia przez pozwane zobowiązań umownych, w szczególności [co do] zachowania terminu doręczenia wypowiedzenia w związku z rozwiązaniem umowy o pracę na czas nieokreślony;

w związku z tym, tytułem naprawienia szkody wynikłej z nadużywania kolejnych umów o pracę na czas określony kosztem długotrwałego utrzymywania skarżącego w niepewności oraz z naruszeniem obowiązku zachowania terminu doręczenia wypowiedzenia w związku z rozwiązaniem umowy:

– zasądzenie od pozwanych zapłaty na rzecz skarżącego odszkodowania z tytułu wypowiedzenia w kwocie 176 601,55 EUR, obliczonego na podstawie jego stażu pracy w misjach tworzonych przez Unię […];

– pomocniczo, zasądzenie od pozwanych zapłaty na rzecz skarżącego odszkodowania z tytułu wypowiedzenia w kwocie 45 985,15 EUR, obliczonego z uwzględnieniem jego stażu pracy [w Misji Eulex Kosowo];

– stwierdzenie, że rozwiązanie stosunku pracy ze skarżącym stanowi nadużycie i w związku z tym zasądzenie od pozwanych zapłaty na rzecz skarżącego odszkodowania szacowanego ex aequo et bono na 50 000 EUR;

– stwierdzenie, że pozwane nie sporządziły prawnej dokumentacji w związku z rozwiązaniem umowy do celów zabezpieczenia społecznego, oraz

– zasądzenie na rzecz skarżącego kwoty 100,00 EUR za każdy dzień zwłoki, licząc od dnia wniesienia skargi w niniejszej sprawie;

– zobowiązanie pozwanych do przekazania skarżącemu dokumentacji związanej z rozwiązaniem umowy do celów zabezpieczenia społecznego;

– zasądzenie od pozwanych zapłaty na jego rzecz odsetek od wyżej wymienionych kwot zgodnie z belgijską stawką ustawową;

2. W odniesieniu do nadużycia władzy i istnienia dyskryminacji:

– stwierdzenie, że w trakcie zatrudnienia skarżącego w misjach ustanawianych przez Radę, Komisję i ESDZ był on traktowany w sposób dyskryminacyjny, bez obiektywnego uzasadnienia, w odniesieniu do jego wynagrodzenia, praw emerytalnych i związanych z nimi świadczeń oraz gwarancji przyszłego zatrudnienia;

– stwierdzenie, że skarżący powinien był zostać zatrudniony w charakterze członka personelu tymczasowego [Rady, Komisji lub ESDZ];

– zasądzenie od [Rady, Komisji i ESDZ] odszkodowania za utratę wynagrodzenia, emerytury, dodatków i świadczeń spowodowaną wyżej wymienionymi naruszeniami prawa [Unii];

– zasądzenie od nich odsetek od tych kwot zgodnie z belgijską stawką ustawową;

– wyznaczenie stronom terminu na ustalenie tego odszkodowania z uwzględnieniem grupy i stopnia, do których skarżący powinien był zostać zaszeregowany, przeciętnego wzrostu

płacy, przebiegu jego kariery zawodowej, dodatków, które przysługiwałyby mu na podstawie umowy o pracę w charakterze członka personelu tymczasowego, oraz porównanie otrzymanych wyników z wynagrodzeniem, które faktycznie otrzymywał skarżący;

Tytułem żądania ewentualnego:

– stwierdzenie naruszenia przez pozwane ciążących na nich obowiązków;

– zasądzenie od nich odszkodowania na rzecz skarżącego za szkodę wynikającą z tych naruszeń, szacowaną ex aequo et bono na 150 000 EUR;

W każdym wypadku:

– obciążenie pozwanych kosztami postępowania.

32 Rada wnosi do Sądu o:

– tytułem żądania głównego – odrzucenie skargi jako niedopuszczalnej w zakresie, w jakim jest ona skierowana przeciwko niej;

– tytułem żądania ewentualnego – odrzucenie skargi jako niedopuszczalnej w zakresie, w jakim została ona wniesiona po terminie;

– tytułem dalszego żądania ewentualnego – oddalenie skargi jako bezzasadnej;

– obciążenie skarżącego kosztami postępowania.

33 Komisja wnosi do Sądu o:

– odrzucenie skargi jako niedopuszczalnej w zakresie, w jakim jest ona skierowana przeciwko niej;

– tytułem żądania ewentualnego – oddalenie skargi jako bezzasadnej;

– obciążenie skarżącego kosztami postępowania.

34 ESDZ wnosi do Sądu o:

– odrzucenie skargi jako niedopuszczalnej w zakresie, w jakim została ona wniesiona po terminie;

– w każdym wypadku – odrzucenie skargi jako niedopuszczalnej w zakresie, w jakim jest ona skierowana przeciwko niej;

– tytułem żądania ewentualnego – oddalenie skargi jako bezzasadnej;

– obciążenie skarżącego kosztami postępowania.

35 Misha Eulex Kosowo wnosi do Sądu o:

– tytułem żądania głównego – odrzucenie skargi jako niedopuszczalnej w zakresie, w jakim została ona wniesiona po terminie;

– tytułem żądania ewentualnego – oddalenie skargi jako bezzasadnej;

– obciążenie skarżącego kosztami postępowania.

IV. Co do prawa

36 Na początku, zgadzając się z uzasadnieniem skarżącego, należy uwzględnić jego wnioski oparte na art. 66 regulaminu postępowania o pominięcie i utajnienie danych osobowych wskazane w pkt 14 i 20 powyżej.

A. Uwagi wstępne

37 Na wstępie, w trosce o zapewnienie należytego sprawowania wymiaru sprawiedliwości, należy w pierwszej kolejności dokładnie określić podstawę prawną i przedmiot skargi, jak również trzech pierwszych żądań skarżącego. W drugiej kolejności zostanie przytoczona treść wyroku wydanego w postępowaniu odwoławczym.

1. W przedmiocie podstawy prawnej i przedmiotu skargi oraz trzech pierwszych żądań skarżącego

38 Jak podsumował Trybunał w pkt 3 wyroku wydanego w postępowaniu odwoławczym, w trzech pierwszych żądaniach skarżący wnosi formalnie do Sądu o:

– tytułem żądania głównego – przekształcenie jego stosunku umownego na „umowę o pracę na czas nieokreślony”; stwierdzenie naruszenia przez pozwane ciążących na nich obowiązków umownych, w szczególności obowiązku doręczenia wypowiedzenia w związku z rozwiązaniem umowy o pracę na czas nieokreślony; stwierdzenie, że rozwiązanie z nim stosunku pracy stanowiło nadużycie, i w rezultacie nakazanie pozwanym naprawienia szkody poniesionej przez niego wskutek stanowiącego nadużycie stosowania kolejnych umów o pracę na czas określony, naruszenia obowiązku doręczenia wypowiedzenia umowy oraz rozwiązania stosunku pracy stanowiącego nadużycie (zwanego dalej „żądaniem pierwszym”);

– tytułem żądania głównego – stwierdzenie, że w trakcie pracy skarżącego w ramach misji międzynarodowych Unii Europejskiej, o których mowa w pkt 1–3 powyżej (zwanych dalej „misjami”), Rada, Komisja i ESDZ traktowały go w sposób dyskryminacyjny w zakresie wynagrodzenia, uprawnień emerytalnych i innych świadczeń; stwierdzenie, że powinien był zostać zatrudniony w charakterze członka personelu tymczasowego jednej z pozwanych, i w rezultacie zasądzenie od nich odszkodowania za poniesioną przez niego w związku z tym szkodę (zwanego dalej „żądaniem drugim”);

– tytułem żądania ewentualnego – zasądzenie od pozwanych odszkodowania z tytułu odpowiedzialności pozaumownej za szkodę wynikającą z naruszenia spoczywających na nich obowiązków (zwanego dalej „żądaniem trzecim”).

39 W pierwszej kolejności należy najpierw ustalić, czy – jak w sposób dorozumiany podnoszą Rada, ESDZ i Misja Eulex Kosowo, które twierdzą, że skarga jest niedopuszczalna z powodu wniesienia jej po terminie – niniejszą skargę należy uznać za skargę o stwierdzenie nieważności wniesioną na podstawie art. 263 TFUE.

40 W tym względzie należy zauważyć, że niektóre fragmenty skargi wszczynającej postępowanie faktycznie mogą sugerować, iż skarga przynajmniej w części jest oparta na przepisach art. 263 TFUE. I tak, u góry pierwszej strony skargi znajduje się tytuł „Skarga o stwierdzenie nieważności i odszkodowanie", a w pkt 158 skargi skarżący twierdzi, że „decyzja o nieprzedłużeniu [z nim umowy] jest niezgodna z prawem i należy stwierdzić jej nieważność". Ponadto wykaz załączonych do skargi dokumentów jest zatytułowany „Wykaz dokumentów załączonych do skargi o stwierdzenie nieważności", a załączniki do skargi są oznaczone jako „załącznik numer […] do skargi o stwierdzenie nieważności".

41 Jednakże, pomijając fakt, iż zarówno w uwagach dotyczących zarzutów niedopuszczalności, jak i w replice skarżący formalnie zaprzecza, jakoby wniósł skargę o stwierdzenie nieważności, ze skargi jasno w istocie wynika, że niezależnie od sformułowań użytych w jego pismach procesowych, takich jak wskazane w pkt 40 powyżej, intencją skarżącego nie było wniesienie skargi na podstawie art. 263 TFUE.

42 Po pierwsze bowiem, w ramach trzech pierwszych żądań, które formalnie określają przedmiot sporu, skarżący w żaden sposób nie domaga się stwierdzenia nieważności jakiegokolwiek aktu, w szczególności pisma z dnia 26 czerwca 2014 r., czy decyzji, o której poinformowano go w tym piśmie. Jak szczegółowo przedstawiono w pkt 50–62 poniżej, wspomniane żądania zawierają jedynie wnioski o przekwalifikowanie kolejnych umów o pracę na czas określony w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony oraz roszczenia odszkodowawcze za szkody z tytułu odpowiedzialności umownej i pozaumownej.

43 Po drugie, wbrew temu, co w istocie twierdzą Rada i ESDZ w podniesionym przez nie zarzucie niedopuszczalności oraz Misja Eulex Kosowo w odpowiedzi na skargę, skarżący nie kwestionuje zasadności nieprzedłużenia z nim umowy o pracę. Jak bowiem formalnie wskazał on zarówno w uwagach w przedmiocie zarzutów niedopuszczalności, jak i w replice, generalnie nie podważa on prawa Misji Eulex Kosowo do rozwiązania stosunku pracy i nie wnosi o przywrócenie go do pracy.

44 Po trzecie, w żadnym ze swoich pism skarżący nie stara się wykazać niezgodności z prawem jakiegokolwiek aktu, aby na tej podstawie żądać stwierdzenia jego nieważności. Co najwyżej, jak w istocie wskazał w odpowiedzi na pytanie zadane mu na rozprawie, która to odpowiedź została odnotowana w protokole z rozprawy, podnosi on niezgodność z prawem wspólnego działania 2008/124, chcąc uzyskać odszkodowanie za szkodę z tytułu odpowiedzialności pozaumownej, której naprawienia domaga się w ramach żądania drugiego, podniesionego tytułem głównym.

45 W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić, że niniejsza skarga nie została wniesiona na podstawie art. 263 TFUE. W konsekwencji zarzut niedopuszczalności podniesiony przez Radę, ESDZ i Misję Eulex Kosowo oparty na wniesieniu skargi o stwierdzenie nieważności pisma z dnia 26 czerwca 2014 r. po terminie należy oddalić jako pozbawiony podstawy faktycznej i prawnej.

46 W drugiej kolejności należy zbadać, czy – jak podniósł skarżący w ramach pisemnego etapu postępowania – skarga zawiera zarzut niezgodności z prawem wspólnego działania 2008/124 podniesiony na podstawie art. 277 TFUE.

47 W uwagach dotyczących zarzutów niedopuszczalności i w replice skarżący podkreśla bowiem, że o ile w niniejszym przypadku jego zarzuty dotyczą naruszenia prawa właściwego dla umów, o tyle nie wniósł on skargi o stwierdzenie nieważności na podstawie art. 263 TFUE, „lecz skargę o odszkodowanie opartą, tytułem głównym, na art. 272 [TFUE], a następnie, tytułem ewentualnym, na art. 277 TFUE (zarzut niezgodności z prawem) i 268 TFUE (odpowiedzialność pozaumowna Unii)".

48 W tym względzie, jak wskazano już w pkt 44 powyżej, z pism skarżącego wynika, że na niezgodność z prawem wspólnego działania 2008/124 powoływał się on co najwyżej w celu wykazania zasadności wniosku o naprawienie szkody z tytułu odpowiedzialności pozaumownej, który sformułował w ramach żądania drugiego, podniesionego tytułem głównym. Ponadto nawet przy założeniu, że skarżący podniósł zarzut niezgodności z prawem wspólnego działania 2008/124 na podstawie art. 277 TFUE, należy stwierdzić, że żądanie to nie zostało poparte w skardze żadnymi argumentami prawnymi ani faktycznymi i że w związku z tym wobec nieprzedstawienia przez skarżącego jakichkolwiek argumentów na poparcie takiego zarzutu należy stwierdzić, że nie spełnia on przesłanek określonych w art. 76 lit. d) regulaminu postępowania, w związku z czym należy uznać je za niedopuszczalne (zob. podobnie i analogicznie wyrok z dnia 14 lipca 2016 r., Alesa/Komisja, T-99/14, niepublikowany, EU:T:2016:413, pkt 87–91; wyrok z dnia 3 marca 2021 r., Barata/Parlament, T-723/18, odwołanie w toku, EU:T:2021:113, pkt 59–62).

49 W trzeciej kolejności konieczne jest ustalenie podstawy prawnej i przedmiotu trzech pierwszych żądań skarżącego.

50 Odnosząc się do żądania pierwszego, podniesionego tytułem głównym, po pierwsze, zostało ono wniesione do sądu Unii na podstawie art. 272 TFUE w oparciu o klauzulę arbitrażową, w której temu sądowi powierzono jurysdykcję i która znajduje się w ostatniej umowie o pracę na czas określony zawartej między wnoszącym odwołanie a Misją Eulex Kosowo.

51 Z uzasadnienia skargi, a konkretnie z części, zatytułowanej „Jurysdykcja", wynika bowiem, że skarżący dosłownie przytacza treść klauzuli arbitrażowej, na mocy której Trybunałowi powierzono jurysdykcję w sprawach sporów związanych z tą umową, z wyraźnym powołaniem się na art. 272 TFUE.

52 Po drugie, odnosząc się do przedmiotu wniosków sformułowanych w ramach żądania pierwszego, z podsumowania dokonanego przez Trybunał, przedstawionego w pkt 38 powyżej, wynika, że skarżący domaga się od Sądu przekształcenia kolejnych umów o pracę na czas określony w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony oraz o stwierdzenie, że warunki, w jakich Misja Eulex Kosowo rozwiązała tę umowę, naruszają przepisy prawa pracy mające zastosowanie do tego rodzaju umów. W tym względzie, poprzez sam sposób sformułowania pierwszego żądania przedstawionego w pkt 31 powyżej, skarżący opiera się w szczególności na przepisach proceduralnych i materialnych regulujących rozwiązanie umowy o pracę na czas nieokreślony oraz na przepisach dotyczących odszkodowania z tytułu wypowiedzenia umowy.

53 W związku z tym w przypadku żądania pierwszego, przedstawionego tytułem głównym, przedmiot skargi mieści się w ramach wyznaczonych przez umowę (umowy) o pracę skarżącego, interpretowaną (interpretowane) w świetle obowiązujących przepisów prawa pracy.

54 W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić, że żądanie pierwsze, przedstawione tytułem głównym, ma na celu, w świetle prawa znajdującego zastosowanie do rozpatrywanego stosunku umownego, doprowadzenie, po pierwsze, do przekształcenia kolejnych umów o pracę na czas

określony w jedną umowę o pracę na czas określony, a po drugie, w następstwie tego przekształcenia i wskutek naruszenia przez pozwane ich zobowiązań umownych, do naprawienia wszystkich szkód z tytułu odpowiedzialności umownej, które skarżący miał ponieść w związku z nadużyciem stosowania kolejnych umów o pracę na czas określony i naruszeniem jego praw w ramach umowy o pracę na czas określony, jak również warunków rozwiązania tego rodzaju umowy.

55 W odniesieniu do żądania drugiego, również podniesionego w tytułem głównym, po pierwsze, w odpowiedzi z dnia 30 kwietnia 2020 r. skarżący wskazał, że wspomniane żądanie dotyczy „uzyskania od instytucji odszkodowania z tytułu odpowiedzialności pozaumownej na podstawie art. 268 i 340 [TFUE] w związku ze stworzeniem przez nie warunków zatrudniania międzynarodowego personelu kontraktowego, które z powodów wskazanych w skardze były niezgodne z prawem”.

56 Po drugie, należy zauważyć, że chociaż taka podstawa prawna nie została wyraźnie wskazana w skardze, z jej uzasadnienia wyraźnie wynika, że wspomniane żądanie ma na celu naprawienie szkody poniesionej wskutek rozwiązań przyjętych przez instytucje w zakresie polityki zatrudniania międzynarodowego personelu cywilnego w misjach międzynarodowych Unii, dla których pracował skarżący.

57 Otóż, jak wskazał sam Trybunał w pkt 3 wyroku wydanego w postępowaniu odwoławczym, w ramach żądania drugiego skarżący domaga się najpierw od Sądu stwierdzenia, że w trakcie jego pracy w ramach trzech misji międzynarodowych, o których mowa w pkt 1–3 powyżej Rada, Komisja i ESDZ traktowały go w sposób dyskryminacyjny w zakresie wynagrodzenia, uprawnień emerytalnych i innych świadczeń, stwierdzenia, że powinien był zostać zatrudniony w charakterze członka personelu tymczasowego jednej z pozwanych, i w związku z tym zasądzenia od nich odszkodowania za poniesioną przez niego szkodę.

58 Następnie roszczenie odszkodowawcze zawarte w żądaniu drugim nie jest skierowane przeciwko Misji Eulex Kosowo, z którą skarżący zawarł ostatnią umowę o pracę na czas określony i która zawiera klauzulę arbitrażową powierzającą jurysdykcję sądom Unii.

59 Wreszcie, jak wskazano w pkt 55 powyżej, w uwagach dotyczących zarzutów niedopuszczalności podniesionych w odniesieniu do żądania drugiego skarżący nie tylko wyraźnie powołał się na postanowienia art. 268 i 340 TFUE, ale także podtrzymał i rozszerzył uzasadnienie skargi przedstawione na poparcie jego roszczenia odszkodowawczego z tytułu odpowiedzialności pozaumownej pozwanych.

60 W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić, że żądanie drugie, przedstawione tytułem głównym, opiera się na przepisach art. 268 i 340 TFUE i ma na celu zasądzenie od Rady, Komisji i ESDZ odszkodowania za szkody z tytułu odpowiedzialności pozaumownej, jakie skarżący miał ponieść z powodu ich polityki rekrutacji międzynarodowego personelu cywilnego w ramach misji, w których pracował skarżący.

61 Odnosząc się do żądania trzeciego, przedstawionego tytułem ewentualnym, nie ulega wątpliwości, że opiera się ono na przepisach art. 268 i 340 TFUE. Wspomniane żądanie zmierza do uzyskania od „instytucji europejskich” odszkodowania z tytułu odpowiedzialności pozaumownej za szkodę, jaką miał ponieść skarżący, i zostało przedstawione na wypadek oddalenia przez Sąd jego dwóch pierwszych żądań, przedstawionych tytułem głównym.

62 Podsumowując, jeśli chodzi o określenie przedmiotu niniejszej skargi, z ustaleń dokonanych w pkt 45, 48, 54, 60 i 61 powyżej wynika, że w przypadku żądania pierwszego, podniesionego tytułem głównym, niniejsza skarga została wniesiona na podstawie klauzuli arbitrażowej powierzającej jurysdykcję sądom Unii, która została zawarta w ostatniej umowie o pracę na czas określony, w przypadku żądania drugiego, również podniesionego tytułem głównym, oraz w przypadku żądania trzeciego, podniesionego tytułem ewentualnym, niniejsza skarga jest skargą o stwierdzenie odpowiedzialności pozaumownej, wniesioną na podstawie art. 268 i 340 TFUE.

2. W przedmiocie właściwości Sądu w następstwie wyroku wydanego w postępowaniu odwoławczym

63 W pkt 1 sentencji wyroku wydanego w postępowaniu odwoławczym Trybunał w całości uchylił pierwotne postanowienie. Ponadto, ponieważ nie był w stanie orzec co do istoty sprawy, w pkt 2 sentencji postanowił przekazać ją Sądowi do ponownego rozpoznania. W związku z tym to do Sądu należy rozstrzygnięcie w przedmiocie wszystkich żądań skargi.

64 W tym względzie, w pierwszej kolejności, w odniesieniu do żądania pierwszego, należy przypomnieć, że w pkt 49 i 50 wyroku wydanego w postępowaniu odwoławczym Trybunał orzekł, że Sąd naruszył prawo, stwierdzając oczywisty brak swojej właściwości do wydania rozstrzygnięcia, między innymi, w przedmiocie tego żądania, mimo że świetle pkt 10 wyroku z dnia 1 lipca 1982 r., Porta/Komisja (109/81, EU:C:1982:253), na który Trybunał powołał się w pkt 44 wyroku wydanego w postępowaniu odwoławczym, powinien był sprawdzić, czy, a jeśli tak, to w jakim zakresie, mógł on też uwzględnić umowy o pracę skarżącego poprzedzające jego ostatnią umowę o pracę na czas określony.

65 Tymczasem z pkt 45–47 wyroku wydanego w postępowaniu odwoławczym wynika, że o ile żądania skarżącego są związane z istnieniem jednego ciągłego stosunku pracy na podstawie kolejnych umów na czas określony, o tyle mają one na celu przekształcenie wszystkich zawartych umów i bazują na wszystkich tych umowach, w tym na ostatniej umowie na czas określony. Trybunał wywiódł z tego w pkt 48 tego wyroku, że skarga zawierała żądania, które wywodzą się również z ostatniej umowy o pracę na czas określony.

66 W związku z tym w odniesieniu do roszczeń zawartych w żądaniu pierwszym Sąd powinien je zbadać również w świetle umów o pracę poprzedzających ostatnią umowę o pracę na czas określony.

67 W drugiej kolejności, zważywszy, że roszczenia odszkodowawcze skarżącego – przedstawione zarówno w ramach drugiego, jak i w ramach trzeciego żądania – nie zostały podniesione w oparciu o klauzulę arbitrażową na podstawie art. 272 TFUE, lecz na podstawie art. 268 i 340 akapit drugi TFUE, właściwość Sądu do orzekania w ich przedmiocie nie jest uzależniona od klauzul arbitrażowych zawartych w różnych umowach o pracę na czas określony zawartych przez skarżącego.

68 Z orzecznictwa Trybunału wynika ponadto, że w odniesieniu do aktów z zakresu zarządzania personelem dotyczących operacji „w terenie” Sąd, a w przypadku odwołania Trybunał, są właściwe do kontrolowania takich aktów. Zdaniem Trybunału właściwość ta wynika, w odniesieniu do sporów w zakresie odpowiedzialności pozaumownej – z art. 268 TFUE w związku z art. 340 akapit drugi TFUE, z uwzględnieniem art. 19 ust. 1 TUE i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zob. podobnie wyrok z dnia 19 lipca 2016 r., H/Rada i in., C-455/14 P, EU:C:2016:569, pkt 58). W tym względzie Trybunał orzekł, że decyzje o ponownym

rozmieszczeniu członków misji w teatrze działań, mimo że zostały przyjęte w kontekście wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB), nie stanowią aktów, o których mowa w art. 24 ust. 1 akapit drugi TUE i w art. 275 akapit pierwszy TFUE, i że w konsekwencji wchodzą one w zakres właściwości sądu Unii na podstawie postanowień ogólnych traktatu FUE dotyczących sporów z zakresu odpowiedzialności pozaumownej (zob. podobnie wyrok z dnia 19 lipca 2016 r., H/Rada i in., C-455/14 P, EU:C:2016:569, pkt 59).

69 W niniejszej sprawie z przedmiotów roszczeń odszkodowawczych przedstawionych przez skarżącego w żądaniach drugim i trzecim, określonych w pkt 55–61 powyżej, wynika, że roszczenia te w zakresie, w jakim ogólnie dotyczą przepisów regulujących zatrudnianie na podstawie umów międzynarodowego personelu cywilnego misji oraz szczególnych warunków zatrudnienia skarżącego, dotyczą aktów z zakresu zarządzania personelem. W związku z tym w świetle orzecznictwa przytoczonego w pkt 68 powyżej Sąd jest właściwy do rozpoznania tych roszczeń na podstawie art. 268 i art. 340 akapit drugi TFUE.

70 Podsumowując, Sąd jest właściwy do zbadania, po pierwsze, roszczeń sformułowanych w ramach żądania pierwszego na podstawie klauzuli arbitrażowej powierzającej jurysdykcję sądom Unii, zawartej w ostatniej umowie o pracę na czas określony, a po drugie, roszczeń sformułowanych w ramach żądań drugiego i trzeciego, podniesionych odpowiednio tytułem głównym i ewentualnym, na podstawie art. 268 i art. 340 akapit drugi TFUE.

B. W przedmiocie dopuszczalności

71 Pozwane podnoszą szereg zarzutów niedopuszczalności. Twierdzą, oddzielnie lub łącznie, po pierwsze, że roszczenie odszkodowawcze, przedstawione tytułem ewentualnym, jest niewystarczająco jasne, a po drugie, że nie można im przypisać odpowiedzialności za okoliczności faktyczne, decyzje i ewentualne nieprawidłowości, na które powołuje się skarżący.

72 Skarżący kwestionuje zasadność tych dwóch zarzutów niedopuszczalności.

73 Odnosząc się do pierwszego zarzutu niedopuszczalności, opartego na niejasności roszczenia odszkodowawczego podniesionego tytułem ewentualnym, które wiąże się wyłącznie z żądaniem trzecim, w zakresie, w jakim jest zostało ono wyraźnie sformułowane jako żądanie ewentualne w stosunku do dwóch pierwszych żądań, należy od razu zastrzec, że zostanie ono rozpatrzone tylko w wypadku oddalenia dwóch pierwszych żądań.

74 Odnosząc się do drugiego zarzutu niedopuszczalności, zgodnie z którym pozwanym nie można przypisać okoliczności faktycznych, decyzji i ewentualnych nieprawidłowości, na które powołuje się skarżący, pozwane podnoszą w istocie, że nie pozostawały w żadnym stosunku umownym ze skarżącym (w przypadku Rady, ESDZ lub Komisji) albo nie pozostawały w takim stosunku przed dniem 5 kwietnia 2010 r. (w przypadku Misji Eulex Kosowo). W związku z tym nie można im przypisać zarzucanych działań, ani w całości, ani w części.

75 Po pierwsze, należy zauważyć, że wszystkie argumenty podniesione na poparcie niniejszego zarzutu niedopuszczalności odnoszą się, przynajmniej w istocie, do wniosku o przekształcenie kolejnych umów o pracę na czas określony w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony oraz do wniosku o naprawienie szkody z tytułu odpowiedzialności umownej, jaką miał ponieść skarżący. Tymczasem w świetle ustaleń dokonanych w pkt 54 powyżej wspomniane wnioski zostały

sformułowane przez skarżącego w ramach żądania pierwszego, przedstawionego tytułem głównym. Należy zatem uznać, że wspomniany zarzut niedopuszczalności nie jest w istocie skierowany przeciwko całej skardze, lecz jedynie przeciwko żądaniu pierwszemu.

76 Po drugie, należy zauważyć, że w przypadku wniesienia do Sądu w oparciu o klauzulę arbitrażową na podstawie art. 272 TFUE skargi z zakresu prawa pracy dotyczącej w szczególności kwestii przekształcenia stosunku umownego w umowę o pracę na czas nieokreślony badanie ewentualnego zaangażowania pozwanych w ten stosunek oraz w danym wypadku w odnośnym okresie jest kwestią ściśle związaną z badaniem zasadności skargi.

77 Po trzecie, podobnie jest też w przypadku badania kwestii, czy i w jakim zakresie każda z pozwanych ponosi odpowiedzialność umowną za szkody, których naprawienia dochodzi skarżący w ramach żądania pierwszego, tym bardziej w zakresie, w jakim żądanie przekształcenia [umów o pracę na czas określony] w umowę o pracę na czas nieokreślony i związane z nim roszczenie odszkodowawcze dotyczą nie tylko stosunku pracy nawiązanego przez skarżącego w kontekście pracy świadczonej na rzecz Misji Eulex Kosowo, lecz również stosunków pracy nawiązanych przez niego w ramach dwóch pierwszych misji, o których mowa w pkt 1 i 2 powyżej. Tymczasem, po pierwsze, w przypadku Misji Eulex Kosowo osobowość prawną przyznano jej dopiero w 2014 r., wskutek dodania do wspólnego działania 2008/124 art. 15a na mocy decyzji 2014/349. Po drugie, co się tyczy dwóch pierwszych misji, jak wynika z pkt 1 i 2 powyżej, misje te zakończyły swoją działalność. W związku z tym, jeśli wniosek skarżącego o przekształcenie wszystkich stosunków pracy nawiązanych przez niego w ramach trzech misji w okresie od dnia 20 sierpnia 1994 r. do dnia 14 listopada 2014 r. w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony oraz wniosek o odszkodowanie z tytułu odpowiedzialności umownej za szkodę, którą miał ponieść skarżący, miałyby zostać uwzględnione, konieczne byłoby, w każdym razie do momentu przyznania osobowości prawnej Misji Eulex Kosowo w dniu 12 czerwca 2014 r., wskazanie instytucji Unii, która odpowiada za przedmiotowe działania.

78 A zatem to dopiero po rozpatrzeniu co do istoty żądania pierwszego w świetle mającego zastosowanie prawa będzie można ewentualnie ustalić, w jakim zakresie wnioski sformułowane przez skarżącego w ramach tego żądania są zasadne w stosunku do każdej z pozwanych.

79 W świetle powyższych rozważań i okoliczności niniejszej sprawy Sąd uważa, że w interesie należytego sprawowania wymiaru sprawiedliwości najpierw należy zbadać wnioski sformułowane w ramach żądania pierwszego, a dopiero potem ewentualnie rozpatrzyć wspomniane zarzuty niedopuszczalności (zob. podobnie i analogicznie wyrok z dnia 26 lutego 2002 r., Rada/Boehringer, C-23/00 P, EU:C:2002:118, pkt 52).

C. Co do istoty

1. W przedmiocie żądania, podniesionego tytułem głównym, zmierzającego do przekształcenia stosunku umownego w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony i naprawienia szkody z tytułu odpowiedzialności umownej (żądanie pierwsze)

a) W przedmiocie żądania przekształcenia kolejnych umów o pracę na czas określony w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony

80 Odnosząc się do badania zasadności żądania sformułowanego w ramach żądania pierwszego w zakresie, w jakim zmierza on do przekształcenia kolejnych umów o pracę na czas określony skarżącego w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony, należy zauważyć, że w części dotyczącej przedmiotu skargi i w żądaniach skargi skarżący wnosi ogólnie w ramach żądania pierwszego o „przekształcenie jego stosunku umownego w [umowę o pracę na czas nieokreślony]". Ponadto z zawartego w skardze uzasadnienia tego wniosku wynika, że przez „stosunek umowny" skarżący rozumie wszystkie kolejne umowy o pracę na czas określony, które zawarł w kontekście pracy świadczonej na rzecz misji, o których mowa w pkt 1–3 powyżej. W konsekwencji wniosek o przekształcenie stosunku umownego w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony oraz wniosek o naprawienie szkody z tytułu odpowiedzialności umownej dotyczą w pierwszej kolejności wszystkich umów zawartych w kontekście pracy, którą skarżący świadczył na rzecz tych misji, a w drugiej kolejności jedenastu umów o pracę na czas określony zawartej w kontekście pracy świadczonej przez niego na rzecz Misji Eulex Kosowo.

81 Jednakże z wyroku wydanego w postępowaniu odwoławczym wynika, że właściwość Sądu wynika z klauzuli arbitrażowej zawartej w ostatniej umowie o pracę na czas określony powierzającej jurysdykcję sądom Unii i że – jak stwierdzono w pkt 64–66 powyżej – właściwość ta obejmuje wszystkie roszczenia wynikające z ostatniej umowy o pracę na czas określony lub bezpośrednio związane z wynikających z tej umowy obowiązków.

82 W związku z tym w zakresie, w jakim ostatnia umowa o pracę na czas określony jest jedną z jedenastu umów o pracę na czas określony zawarta w kontekście pracy świadczonej przez skarżącego na rzecz Misji Eulex Kosowo, należy w pierwszej kolejności zbadać wniosek skarżącego o przekształcenie jedenastu umów o pracę na czas określony w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony. W wypadku oddalenia tego wniosku Sąd nie będzie bowiem właściwy do rozpatrzenia wniosku o przekształcenie dwóch pierwszych grup umów o pracę na czas określony, zawartych przez skarżącego w kontekście pracy świadczonej przez niego na rzecz dwóch pierwszych misji, o których mowa w pkt 1 i 2 powyżej, w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony, ponieważ wspomniane umowy o pracę na czas określony nie zawierały klauzuli arbitrażowej powierzającej jurysdykcję sądom Unii.

83 Aby rozpatrzyć wniosek o przekształcenie jedenastu umów o pracę na czas określony w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony, należy określić prawo właściwe dla stosunku umownego między skarżącym a Misją Eulex Kosowo lub szefami Misji w przypadku dziewięciu pierwszych umów o pracę na czas określony, a następnie je zastosować.

1) W przedmiocie określenia prawa właściwego dla jedenastu umów o pracę na czas określony

84 W odniesieniu do prawa właściwego dla stosunku umownego skarżącego w ramach Misji Eulex Kosowo skarżący twierdzi, że doszło do naruszenia, po pierwsze, różnych przepisów prawa belgijskiego lub ewentualnie prawa irlandzkiego, a po drugie, szeregu norm i zasad ogólnych prawa Unii, w szczególności zaś zasad i norm ustanowionych w dyrektywie Rady 1999/70/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. dotyczącej Porozumienia ramowego w sprawie pracy o pracę na czas określony zawartego przez UNICE, CEEP oraz ETUC (Dz.U. 1999, L 175, s. 43). Skarżący stoi na stanowisku, że na podstawie przepisów rozporządzenia (WE) nr 593/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) (Dz.U. 2008, L 177, s. 6; sprostowanie Dz.U. 2009, L 309, s. 87), a w szczególności jego art. 8 ust. 4, w niniejszym sporze zastosowanie ma prawo belgijskie. Odnosząc się do zarzutu naruszenia ogólnych zasad prawa Unii, skarżący posiłkuje się orzecznictwem sądów Unii, z którego ma wynikać, że na zasady wynikające z dyrektywy 1999/70 można powoływać się przeciwko instytucjom Unii wówczas, gdy stanowią one szczególny wyraz podstawowych norm traktatu UE i zasad ogólnych, które bezpośrednio obowiązują instytucje Unii. Ponadto skarżący powołuje się na naruszenie Europejskiego kodeksu dobrej praktyki administracyjnej sporządzonego przez Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich (zwanego dalej „kodeksem dobrej praktyki"), który jego zdaniem zawiera w istocie wykaz wszystkich praw pracowniczych chronionych przez instrumenty Unii i akty prawa krajowego.

85 Skarżący podnosi najpierw, po pierwsze, że jego zatrudnienie na podstawie kolejnych umów o pracę na czas określony stanowiło przejaw nadużycia oraz że przy zawieraniu tych umów nie dopełniono formalności wymaganych przez prawo belgijskie. Wnosi on zatem o przekształcenie jego stosunku umownego w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony. Po drugie, w związku z tym przekształceniem miały zostać naruszone wszystkie prawa socjalne przysługujące mu jako pracownikowi zatrudnionemu w systemie umowy o pracę na czas nieokreślony, w szczególności w dziedzinie zabezpieczenia społecznego i emerytalnego, ale także w zakresie informacji, konsultacji, wypowiedzenia i rozwiązania umowy. Twierdzi jednak, że nie kwestionuje legalności decyzji o nieprzedłużeniu jego umowy i nie domaga się przywrócenia na zajmowane wcześniej stanowisko.

86 Dalej, nie zgadza się on z argumentem, zgodnie z którym prawem właściwym dla jego stosunku umownego jest autonomiczne prawo Misji Eulex Kosowo, zwłaszcza że akty prawne, na które powołuje się Misja, nie są wobec niego skuteczne.

87 Wreszcie, w odpowiedzi na pytanie zadane mu w ramach pierwszego środka organizacji postępowania, w którym zwrócono się do niego o przedstawienie ewentualnych uwag na temat przepisów prawa irlandzkiego, które według Misji Eulex Kosowo mają zastosowanie do niniejszego sporu, skarżący podnosi, po pierwsze, że w okolicznościach niniejszej sprawy nie było obiektywnych powodów uzasadniających możliwość stosowania kolejnych umów o pracę na czas określony powyżej dopuszczalnego limitu czterech lat przewidzianego w sekcji 9 Protection of Employees (Fixed-Term Work) Act 2003 [ustawy z 2003 r. o ochronie pracowników (praca na czas określony), zwanej dalej „ustawą z 2003 r.], skutkiem czego na gruncie tej sekcji należy przekształcić jego stosunek umowny w umowę o pracę na czas określony. Po drugie, skarżący stwierdził, że naruszenie przepisów sekcji 8 ustawy z 2003 r., dotyczącej obowiązków informacyjnych pracodawcy wobec pracownika przy przedłużeniu umowy o pracę na czas określony, „pociąga za sobą automatyczne przekształcenie umowy o pracę na czas określony w umowę o pracę na czas nieokreślony".

88 Misja Eulex Kosowo, popierana w dużej mierze przez Radę, Komisję i ESDZ, nie zgadza się z argumentacją skarżącego.

89 Misja Eulex Kosowo i ESDZ podnoszą w szczególności, że prawem właściwym dla stosunku umownego nawiązanego w ramach jedenastu umów o pracę na czas określony jest autonomiczne prawo Misji Eulex Kosowo, które ukształtowało się od czasu utworzenia Misji w 2008 r. W ramach tego autonomicznego prawa uregulowano sposób zawierania przez Misję umów o pracę z personelem kontraktowym, z uwzględnieniem ich specyfiki, a w szczególności ich tymczasowego charakteru. Przy założeniu, że Sąd nie zgodzi się na stosowanie takiego autonomicznego prawa, Misja utrzymuje, że zgodnie z przepisami rozporządzenia Rzym I oraz postanowieniami jedenastu umów o pracę na czas określony, uwzględniającymi irlandzką rezydencję podatkową skarżącego, zastosowanie do rozpatrywanego stosunku umownego mają przepisy irlandzkiego prawa pracy. Rada całkowicie podziela argumentację Misji Eulex Kosowo.

i) Uwagi wstępne

90 Z argumentów stron wynika, że ich zdaniem w niniejszej sprawie mają zastosowanie różne źródła prawa.

91 W tym względzie należy, po pierwsze, odnieść się do argumentacji ESDZ i Misji Eulex Kosowo, zgodnie z którą w niniejszej sprawie zastosowaniu podlega autonomiczne prawo, które ukształtowało się od czasu utworzenia Misji w 2008 r. i w ramach którego uregulowano sposób zawierania przez Misję umów o pracę z pracownikami kontraktowymi, z uwzględnieniem ich specyfiki.

92 W tym względzie wystarczy zauważyć, że prawodawca Unii nie przyjął, na podstawie postanowień prawa pierwotnego, a w szczególności art. 336 TFUE, przepisów mających na celu uregulowanie, na przykład w Warunkach zatrudnienia innych pracowników Unii Europejskiej (zwanych dalej „WZIP") lub w jakimkolwiek innym akcie, warunków zatrudniania członków personelu kontraktowego w ramach misji WPZiB, takich jak Misja Eulex Kosowo.

93 Z treści aktów przyjętych w następstwie utworzenia tej Misji nie wynika ponadto, by zawierały one przepisy właściwe dla rozstrzygnięcia sporu, którego dotyczy żądanie pierwsze, a mianowicie z jednej strony wniosku o przekształcenie jedenastu umów o pracę na czas określony w jedną umowę o pracę na czas określony, a z drugiej – wniosku o naprawienie szkód z tytułu odpowiedzialności umownej, jakie skarżący miał ponieść w ramach rozpatrywanego stosunku pracy.

94 Stąd też ESDZ i Misja Eulex Kosowo nie mają racji, twierdząc, że do niniejszego sporu ma zastosowanie prawo autonomiczne.

95 Po drugie, odnosząc się do naruszenia kodeksu dobrej praktyki, na który powołuje się skarżący, z samego brzmienia tego kodeksu, a w szczególności z jego art. 1–3, wynika, że jest to kodeks dobrej praktyki administracyjnej, którego postanowień winny przestrzegać instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii, ich administracja i ich pracownicy w relacjach ze społeczeństwem. Zgodnie z przepisami art. 3 ust. 2 tego kodeksu ustanowione w nim zasady nie obowiązują w odniesieniu do relacji pomiędzy wspomnianymi podmiotami a zatrudnionymi w nich urzędnikami lub innymi pracownikami Unii. Skarżący nie może zatem skutecznie powoływać się na naruszenie postanowień tego kodeksu w swoich relacjach z którąkolwiek z pozwanych,

występujących w charakterze jego pracodawcy (zob. podobnie i analogicznie wyrok z dnia 7 lipca 2010 r., Tomas/Parlament, F-116/07, F-13/08 i F-31/08, EU:F:2010:77, pkt 85, 86). W konsekwencji zarzut naruszenia wspomnianego kodeksu należy oddalić jako bezzasadny.

96 Po trzecie, w odniesieniu do stosowania ogólnych zasad prawa Unii, na które powołuje się skarżący, zasada zakazu nadużycia prawa, zgodnie z którą nikt nie może powoływać się na przepisy prawa w sposób stanowiący nadużycie, należy do ogólnych zasad prawa, których przestrzeganie zapewnia sąd Unii (zob. wyrok z dnia 21 września 2011 r., Adjemian i in./Komisja, T-325/09 P, EU:T:2011:506, pkt 59 i przytoczone tam orzecznictwo; zob. także podobnie wyrok z dnia 6 lutego 2018 r., Altun i in., C-359/16, EU:C:2018:63, pkt 49).

97 Ponadto na mocy dyrektywy 1999/70, a dokładniej poprzez wprowadzenie w życie porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony, zawartego w dniu 18 marca 1999 r. (zwanego dalej „porozumieniem ramowym"), stanowiącego załącznik do tej dyrektywy, prawodawca Unii ustanowił ramy prawne, których celem jest zapobieganie nadużywaniu prawa wynikającemu ze stosowania kolejnych umów o pracę lub stosunków pracy o pracę na czas określony.

98 Ściganie nadużyć prawa wynikających z korzystania z umów lub stosunków pracy na czas określony jest zgodne z celami, które Unia i jej państwa członkowskie, świadome podstawowych praw socjalnych wyrażonych w Europejskiej karcie społecznej, podpisanej w Turynie 18 października 1961 r. oraz we wspólnotowej Karcie socjalnych praw podstawowych pracowników z 1989 r., wyznaczyły sobie w art. 151 TFUE, wśród których widnieją poprawa warunków życia i pracy pracowników i ich odpowiednia ochrona socjalna (wyrok z dnia 21 września 2011 r., Adjemian i in./Komisja, T-325/09 P, EU:T:2011:506, pkt 60).

99 Niemniej jednak z utrwalonego orzecznictwa wynika również, że orzekając w ramach klauzuli arbitrażowej na podstawie art. 272 TFUE, Sąd rozstrzyga spór na podstawie przepisów prawa materialnego, któremu podlega umowa (zob. wyrok z dnia 4 maja 2017 r., Meta Group/Komisja, T-744/14, niepublikowany, EU:T:2017:304, pkt 64; zob. także podobnie wyrok z dnia 18 grudnia 1986 r., Komisja/Zoubek, 426/85, EU:C:1986:501, pkt 4).

100 Tymczasem zgodnie z orzecznictwem Trybunału prawo Unii wymaga, by przy transpozycji dyrektyw państwa członkowskie oparły się na takiej ich wykładni, która pozwoli im na zapewnienie odpowiedniej równowagi między poszczególnymi prawami podstawowymi chronionymi w porządku prawnym Unii. W konsekwencji przy przyjmowaniu środków mających na celu transpozycję rzeczonych dyrektyw władze i sądy państw członkowskich są zobowiązane nie tylko dokonywać wykładni swojego prawa krajowego w sposób zgodny ze wspomnianymi dyrektywami, lecz także nie opierać się na takiej wykładni tych dyrektyw, która pozostawałby w konflikcie ze wspomnianymi prawami podstawowymi lub z innymi zasadami ogólnymi prawa Unii (zob. wyrok z dnia 18 października 2018 r., Bastei Lübbe, C-149/17, EU:C:2018:841, pkt 45 i przytoczone tam orzecznictwo).

101 W związku z tym, mając na względzie klauzulę arbitrażową, powierzającą jurysdykcję sądom Unii, zawartą w ostatniej umowie o pracę na czas określony, Sąd powinien w ramach stosowania prawa krajowego właściwego dla niniejszego sporu zagwarantować przestrzeganie ogólnej zasady zakazu nadużywania prawa wynikającego z wykorzystywania kolejnych umów o pracę lub stosunków pracy o pracę na czas określony.

ii) Reguły ustalania prawa krajowego właściwego dla rozpatrywanego stosunku umownego

102 W ramach badania zasadności żądania pierwszego, zmierzającego, po pierwsze, do przekształcenia kolejnych umów o pracę na czas określony w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony, a po drugie, w następstwie tego przekształcenia, do naprawienia szkód z tytułu odpowiedzialności umownej, które miały zostać poniesione, w świetle orzecznictwa przypomnianego w pkt 99 powyżej, należy określić prawo właściwe dla rozpatrywanego stosunku umownego. W tym względzie z przedmiotu sporu, którego dotyczy żądanie pierwsze, wynika, że właściwe przepisy prawa krajowego są przepisami z zakresu prawa pracy.

103 W celu ustalenia przepisów krajowego prawa materialnego mających zastosowanie do sporu z zakresu prawa pracy, takiego jak spór rozpatrywany w niniejszej sprawie, sąd Unii musi posłużyć się przepisami prawa międzynarodowego prywatnego, a w szczególności, stosownie do art. 28 rozporządzenia Rzym I w przypadku umów zawartych, tak jak jedenaście umów o pracę na czas określony, po dniu 17 grudnia 2009 r., przepisami zawartymi w art. 8 tego rozporządzenia dotyczącymi indywidualnych umów o pracę.

104 Artykuł 8 ust. 1 rozporządzenia Rzym I stanowi, że „[i]ndywidualna umowa o pracę podlega prawu wybranemu przez strony zgodnie z art. 3" tego rozporządzenia, co jednak „nie może […] prowadzić do pozbawienia pracownika ochrony, jaką zapewniają mu przepisy, od których nie można wyłączyć w drodze ugody na podstawie prawa [państwa, w którym pracownik zazwyczaj świadczy pracę w wykonaniu umowy, lub państwa, w którym znajduje się przedsiębiorstwo, za pośrednictwem którego zatrudniono pracownika]". Artykuł 3 ust. 1 rozporządzenia Rzym I stanowi, że „[u]mowa podlega prawu wybranemu przez strony", który to wybór „jest dokonany wyraźnie lub w sposób jednoznaczny wynika z postanowień umowy lub okoliczności sprawy", i że [s]trony mogą dokonać wyboru prawa właściwego dla całej umowy lub tylko dla jej części".

105 Prawem znajdującym zastosowanie do umowy jest więc co do zasady prawo w wyraźny sposób przewidziane w umowie, przy czym ustalenia umowne, w których znajduje wyraz zgodna wola stron, muszą mieć pierwszeństwo przed każdym innym kryterium, które może być stosowane jedynie w razie milczenia umowy (zob. wyrok z dnia 18 lutego 2016 r., Calberson GE/Komisja, T-164/14, EU:T:2016:85, pkt 23 i przytoczone tam orzecznictwo).

106 W braku wyboru prawa przez strony sąd Unii winien określić prawo właściwe dla indywidualnej umowy o pracę z zastosowaniem obiektywnych kryteriów przewidzianych w art. 8 ust. 2–4 rozporządzenia Rzym I. W myśl ust. 2 tego artykułu w przypadku braku wyboru indywidualna umowa o pracę podlega prawu państwa, w którym lub – gdy takiego brak – z którego pracownik zazwyczaj świadczy pracę. Stosownie do ust. 3 tego artykułu, jeżeli nie można ustalić prawa właściwego zgodnie z ust. 2, umowa podlega prawu państwa, w którym znajduje się przedsiębiorstwo, za pośrednictwem którego zatrudniono pracownika. Wreszcie, w myśl ust. 4 tego artykułu, jeżeli ze wszystkich okoliczności wynika, że umowa wykazuje ściślejszy związek z państwem innym niż wskazane w ust. 2 lub 3, stosuje się prawo tego innego państwa.

107 W niniejszej sprawie, jeżeli okaże się, że jedenaście umów o pracę na czas określony nie zawiera żadnych postanowień, pozwalających na bezpośrednie rozstrzygnięcie sporu, którego dotyczy żądanie pierwsze, w celu ustalenia przepisów krajowego prawa materialnego mających zastosowanie w niniejszej sprawie zostaną zastosowane normy prawa międzynarodowego prywatnego.

iii) W przedmiocie braku w jedenastu umowach o pracę na czas określony postanowień pozwalających na bezpośrednie rozstrzygnięcie sporu, którego dotyczy żądanie pierwsze

108 Poza okolicznością, że jak stwierdzono w pkt 92 powyżej, akty przyjęte w następstwie utworzenia Misji Eulex Kosowo nie zawierają postanowień pozwalających na rozstrzygnięcie sporu, którego dotyczy żądanie pierwsze, należy stwierdzić, że to samo dotyczy jedenastu umów o pracę na czas określony.

109 I tak w przypadku dziewięciu pierwszych umów o pracę na czas określony w ich preambułach wskazano, że warunki zatrudnienia personelu międzynarodowego zostały uregulowane w komunikacie Komisji C(2009) 9502 z dnia 30 listopada 2009 r., zatytułowanym „Przepisy dotyczące specjalnych doradców Komisji, którym powierza się realizację działań operacyjnych w ramach WPZiB, oraz międzynarodowych pracowników kontraktowych" [zwanym dalej „komunikatem C(2009) 9502"]. Wspomniany komunikat został wskazany w § 23 pierwszych dziewięciu umów o pracę na czas określony albo poprzez odesłanie do załącznika zawierającego ten komunikat – w przypadku pierwszych pięciu umów o pracę na czas określony – albo poprzez hiperłącze do niego – w przypadku umów o pracę na czas określony od szóstej do dziewiątej. We wspomnianym paragrafie wskazano, że komunikat stanowi integralną część tych umów. Tymczasem nie ulega wątpliwości, że w myśl pkt 2 akapit trzeci ppkt pierwszy i pkt 4a komunikatu C(2009) 9502 umowa o pracę podlegała prawu pracy państwa pochodzenia pracownika albo państwa jego rezydencji podatkowej przed rozpoczęciem pracy w ramach Misji. Wspomniany komunikat nie zawiera jednak żadnych przepisów pozwalających na rozstrzygnięcie sporu, którego dotyczy żądanie pierwsze.

110 W przypadku dziesiątej i jedenastej umowy o pracę na czas określony w ich preambułach wskazano, że w myśl art. 10 ust. 3 wspólnego działania 2008/124 „warunki zatrudnienia oraz prawa i obowiązki międzynarodowego i miejscowego personelu cywilnego są określane w umowach zawartych między [Misją Eulex Kosowo] a członkami personelu". W przeciwieństwie do dziewięciu pierwszych umów o pracę na czas określony dziesiąta i jedenasta umowa o pracę na czas określony nie zawierały unormowania przewidującego zastosowanie przepisów materialnych krajowego prawa pracy. Jedyne odesłania w tych ostatnich umowach o pracę na czas określony do stosowania prawa krajowego, znajdujące się w §§ 12 i 13 tych umów, dotyczyły, po pierwsze, systemu zabezpieczenia społecznego i emerytalnego, a po drugie, systemu podatkowego, któremu podlega skarżący, przy czym wspomniane systemy nie mają znaczenia dla sporu, którego przedmiot jest, jak w niniejszej sprawie, ograniczony do sfery prawa pracy. W związku z tym żadne z postanowień dziesiątej i jedenastej umowy o pracę na czas określony nie pozwala na ustalenie prawa właściwego dla sporu, którego dotyczy żądanie pierwsze.

111 Z powyższych rozważań wynika, że wobec braku w jedenastu umowach o pracę na czas określony postanowień pozwalających na bezpośrednie rozstrzygnięcie sporu, którego dotyczy żądanie pierwsze, lub określających prawo właściwe dla tych umów w celu rozstrzygnięcia tego sporu konieczne jest ustalenie przepisów krajowego prawa materialnego właściwego dla tych umów o pracę na czas określony. W tym celu należy oddzielnie przeanalizować dziewięć pierwszych umów o pracę na czas określony, zawartych z szefem Misji Eulex Kosowo, a następnie dwie ostatnie umowy o pracę na czas określony zawarte z Misją Eulex Kosowo.

iv) W przedmiocie przepisów krajowego prawa materialnego mających zastosowanie do dziewięciu pierwszych umów o pracę na czas określony zawartych między skarżącym a szefem Misji Eulex Kosowo

112 Po pierwsze, jak już zauważono w pkt 109 powyżej, w preambułach dziewięciu pierwszych umów o pracę na czas określony wyraźnie wskazano, że warunki zatrudnienia personelu międzynarodowego zostały określone w komunikacie C(2009) 9502.

113 Odnosząc się do skuteczności komunikatu C(2009) 9502 wobec skarżącego, który tę możliwość kwestionuje, należy zauważyć, że po początkowym stwierdzeniu, iż nie był on świadomy istnienia tego komunikatu przed rozpoczęciem pierwszej umowy o pracę na czas określony, skarżący przyznał w odpowiedzi na pierwszy środek organizacji postępowania, że przed podpisaniem wspomnianej umowy o pracę na czas określony został mu on przekazany jako załącznik do wiadomości elektronicznej z dnia 9 lutego 2010 r. przesłanego mu przez dział zasobów ludzkich Misji Eulex Kosowo.

114 Ponadto, odnosząc się do argumentu skarżącego, że w pkt 5 komunikatu C(2009) 9502, zatytułowanym „Przepisy końcowe", w lit. b) stwierdzono, że traci on swą moc z dniem 1 stycznia 2011 r., czyli dniem rzeczywistego utworzenia ESDZ, należy zauważyć, że nie ulega wątpliwości, iż wbrew temu, co twierdzi Misja Eulex Kosowo, stosowanie tego komunikatu po tym dniu nie może opierać się na porozumieniu politycznym osiągniętym w 2013 r. w ramach Komitetu Stałych Przedstawicieli (Coreper), zgodnie z którym pozostaje on w mocy do czasu osiągnięcia porozumienia politycznego w celu zastąpienia tego komunikatu. Takie uzasadnienie oznaczałoby bowiem, że komunikat C(2009) 9502 został z mocą wsteczną inkorporowany do umów o pracę na czas określony zawartych przed zawarciem tego porozumienia. Misja Eulex Kosowo nie przedstawiła jednak żadnego powodu, który mógłby prawnie uzasadnić takie zastosowanie z mocą wsteczną.

115 Sąd uważa jednak, że – jak twierdzi również Misja Eulex Kosowo – komunikat C(2009) 9502 został inkorporowany do treści umów o pracę na czas określony od trzeciej do dziewiątej, zawartych już po jego wygaśnięciu, na mocy porozumienia stron, wyrażonego w § 23 ust. 1 tych umów. W związku z tym wbrew temu, co utrzymuje skarżący, komunikat C(2009) 9502, stanowiący integralną część pierwszych dziewięciu umów o pracę na czas określony zawartych między skarżącym a Misją Eulex Kosowo, jest wobec niego skuteczny.

116 Po drugie, w § 1.1 pierwszych dziewięciu umów o pracę na czas określony wskazano, że poprzez podpisanie umowy o pracę pracownik przyjmuje do wiadomości oraz akceptuje postanowienia i zasady zawarte w tych umowach, załączniki do nich, standardowe procedury operacyjne i kodeks postępowania Misji Eulex Kosowo. Paragraf 23 pierwszych dziewięciu umów o pracę na czas określony zawiera odesłanie do komunikatu C(2009) 9502 i precyzuje, że stanowi on integralną część tych umów.

117 Tymczasem, jak formalnie wynika ze wszystkich dziewięciu pierwszych umów o pracę na czas określony zawartych między skarżącym a szefem Misji Eulex Kosowo, z których wszystkie zawierały na początku pierwszej strony sformułowanie „Contract of employment for international staff", skarżący został zatrudniony jako „pracownik międzynarodowy" w rozumieniu pkt 4a komunikatu C(2009) 9502.

118 Ponadto z postanowień pkt 4a akapit trzeci komunikatu C(2009) 9502 wyraźnie wynika, że „pracownicy międzynarodowi podlegają przepisom prawa pracy państwa swojego pochodzenia / rezydencji podatkowej". Następnie w akapicie dziesiątym tego samego punktu wskazano, że „umowa o pracę podlega przepisom prawa pracy i ustawodawstwu socjalnemu państwa pochodzenia / rezydencji podatkowej osoby zatrudnionej przed rozpoczęciem przez nią wykonywania obowiązków". Ponadto zgodnie z akapitem jedenastym tego punktu „rozwiązanie umowy […] oraz kwestie odpowiedzialności podlegają ustawodawstwu socjalnemu i prawu pracy państwa" określonego zgodnie z kryteriami wskazanymi w akapicie dziesiątym. Wreszcie, zgodnie z pkt 4a akapit szósty komunikatu C(2009) 9502 w przypadku odmienności państwa pochodzenia i rezydencji podatkowej, stwierdzonej przed podjęciem służby, rozstrzygająca jest ta ostatnia.

119 W świetle powyższych rozważań Sąd stwierdza, że w przypadku dziewięciu pierwszych umów o pracę na czas określony strony umowy wybrały, w rozumieniu art. 8 ust. 1 rozporządzenia Rzym I, prawo irlandzkie jako właściwe krajowe prawo pracy, wyznaczając, poprzez odesłanie do komunikatu C(2009) 9502, po pierwsze, prawo państwa, którego skarżący był obywatelem [zgodnie z pkt 4a akapit dziesiąty komunikatu C(2009) 9502], albo, po drugie, prawo jego państwa pochodzenia i rezydencji podatkowej przed rozpoczęciem pracy w Misji Eulex Kosowo [zgodnie z pkt 4a akapity trzeci i dziesiąty komunikatu C(2009) 9502].

120 Po pierwsze bowiem, nie ulega wątpliwości, że skarżący jest obywatelem irlandzkim. Tymczasem postanowienia pkt 4a akapit dziesiąty komunikatu C(2009) 9502 wyraźnie wskazują prawo państwa, którego pracownik jest obywatelem, jako prawo właściwe dla stosunku pracy.

121 Po drugie, co się tyczy państwa pochodzenia i rezydencji skarżącego przed rozpoczęciem przez niego obowiązków w Misji Eulex Kosowo, należy ustalić, gdzie znajdował się on w okresie między dniem 31 grudnia 2009 r., czyli ostatnim dniem jego zatrudnienia w Misji EUPM w Bośni i Hercegowinie (zob. pkt 2 powyżej), a dniem 5 kwietnia 2010 r., czyli dniem rozpoczęcia przez niego pracy w ramach Misji Eulex Kosowo (zob. pkt 3 powyżej).

122 Należy zauważyć, że w odpowiedzi z dnia 16 września 2019 r. na pierwszy środek organizacji postępowania skarżący przyznał, że jego ustalonym i zadeklarowanym państwem pochodzenia w ramach jego stosunku umownego z Misją Eulex Kosowo jest Irlandia. W ten sposób przyznał on, że z różnych dokumentów przedstawionych przez Misję Eulex Kosowo na etapie dupliki wynika, iż w momencie zawarcia pierwszej umowy o pracę na czas określony z tą Misją, ale także w trakcie trwania całego stosunku pracy z nią, w szczególności w swoich wnioskach o zwrot kosztów podróży do miejsca pochodzenia („Statement of Home Travel Expenses"), konsekwentnie wskazywał, że jego państwem pochodzenia jest Irlandia. Dodał również, że Irlandia pozostała państwem jego pochodzenia przez cały okres jego zatrudniania w ramach misji, o których mowa w pkt 1–3 powyżej.

123 Z powyższych akt sprawy wynika, że w chwili rozpoczęcia pracy w Misji Eulex Kosowo państwem pochodzenia i rezydencji skarżącego była Irlandia. W odpowiedzi z dnia 16 września 2019 r. na pierwszy środek organizacji postępowania skarżący przyznał zresztą, że przed zawarciem w 1994 r. pierwszej umowy o pracę na czas określony z misją, dla której wówczas pracował, jego państwem pochodzenia była Irlandia. Opierając się na łączniku dotyczącym państwa pochodzenia, należy stwierdzić, ze prawem pracy właściwym w niniejszej sprawie w odniesieniu do pierwszych dziewięciu umów o pracę na czas określony zawartych pomiędzy skarżącym a szefem Misji jest prawo irlandzkie.

124 Wniosku tego nie zmienia kryterium przewidziane w pkt 4a akapit szósty komunikatu C(2009) 9502, o którym mowa w pkt 118 powyżej. Z pism skarżącego nie wynika bowiem, by twierdził, że jego rezydencja podatkowa mieści się w innym państwie niż państwo jego pochodzenia.

v) W przedmiocie przepisów krajowego prawa materialnego mających zastosowanie do dziesiątej i jedenastej umowy o pracę na czas określony zawartych między skarżącym a szefem Misji Eulex Kosowo

125 Jak wynika z pkt 110 powyżej, Sąd ustalił, że w przeciwieństwie do dziewięciu pierwszych umów o pracę na czas określony dziesiąta i jedenasta umowa o pracę na czas określony nie zawierają postanowienia dotyczącego wyboru przez strony umowy prawa regulującego stosunek pracy nawiązany na mocy obu tych umów.

126 W preambułach dziesiątej i jedenastej umowy o pracę na czas określony zawartej między skarżącym a Misją Eulex Kosowo, reprezentowaną przez jej szefa, wskazano bowiem, że w myśl art. 10 ust. 3 wspólnego działania 2008/124 warunki zatrudnienia oraz prawa i obowiązki międzynarodowego i miejscowego personelu cywilnego są określane w umowach zawartych między Misją Eulex Kosowo a członkami personelu.

127 Niemniej jednak, mimo że treść § 1 dziesiątej i jedenastej umowy o pracę na czas określony w istocie pokrywała się z treścią § 1.1 pierwszych dziewięciu umów o pracę na czas określony, o których mowa w pkt 116 powyżej, należy zauważyć, że z jednej strony same postanowienia tych dwóch umów o pracę na czas określony nie pozwalają na określenie zasad mających zastosowanie do warunków zatrudnienia objętych tymi umowami, w szczególności w świetle sporu w zakresie prawa pracy, którego dotyczy zarzut pierwszy. Z drugiej strony § 23 dziesiątej i jedenastej umowy o pracę na czas określony nie zawierał już odesłania do komunikatu C(2009) 9502 ani nie odsyłał do załączonych dokumentów zawierających wskazówki dla określenia właściwego prawa pracy. W związku z tym należy stwierdzić, że strony nie dokonały wyboru prawa pracy właściwego dla dziesiątej i jedenastej umowy o pracę na czas określony.

128 W rezultacie wobec braku dokonania przez strony umowy wyboru w odniesieniu do tych ostatnich umów o pracę na czas określony właściwe prawo pracy należy określić na podstawie łączników prawa międzynarodowego prywatnego, czyli w niniejszym przypadku, jak przypomniano w pkt 106 powyżej, zgodnie z obiektywnymi kryteriami określonymi w art. 8 ust. 2–4 rozporządzenia Rzym I.

129 W związku z tym na podstawie kolejnych kryteriów wskazanych w art. 8 ust. 2 i 3 rozporządzenia Rzym I prawem właściwym jest co do zasady prawo Kosowa. Jednakże, jak podkreślają zarówno skarżący, jak i Misja Eulex Kosowo, zgodnie z art. 2 ust. 4 kosowskiej Law No 03/L-212 on Labour (ustawy nr 03/L-212 o pracy), przedstawionej przez Misję Eulex Kosowo w załączniku do jej odpowiedzi na skargę, przepisy tej ustawy nie miały zastosowania do stosunków pracy w ramach misji międzynarodowych, takich jak Misja Eulex Kosowo. Samo kosowskie prawo pracy wyklucza więc możliwość stosowania go do stosunków pracy takich jak rozpatrywane w niniejszej sprawie.

130 W każdym razie należy stwierdzić, że dziesiąta i jedenasta umowa o pracę na czas określony wykazują ściślejszy związek w rozumieniu art. 8 ust. 4 rozporządzenia Rzym I z prawem irlandzkim, które w związku z tym należy zastosować do rzeczonych umów.

131 Po pierwsze bowiem, pomimo zawarcia kolejno dziesiątej i jedenastej umowy o pracę na czas określony, od momentu podpisania pierwszej z jedenastu umów o pracę na czas określony między stronami faktycznie istniał stosunek pracy o charakterze ciągłym.

132 Ciągłość ta wynikała przede wszystkim z opisu stanowiska, które skarżący zajmował w ramach misji, zawartego w dziesiątej i jedenastej umowie o pracę na czas określony, a mianowicie „IT Officer (Regional Infrastructure Support) (EK 10453)", czyli regionalnego specjalisty ds. technologii informatycznych, które zajmował od czasu zawarcia szóstej umowy o pracę na czas określony. Zgodnie z oświadczeniem samego skarżącego zawartym w jego uwagach z dnia 11 czerwca 2020 r. i treścią pierwszego załącznika, który załączył do tych uwag, w ramach stanowiska, które zajmował w ramach Misji Eulex Kosowo od dnia 15 czerwca 2012 r., oznaczonego numerem EK 10453, cały czas pełnił obowiązki kierownika, nadzorującego pracę wszystkich członków personelu zatrudnionego w biurze informacji i wsparcia informatycznego (IT help desk/support). Stwierdzenia tego nie umniejsza okoliczność, że zakres jego obowiązków w ramach od szóstej do jedenastej umowy o pracę na czas określony mógł się zmieniać w rozpatrywanym okresie, to jest od dnia 15 czerwca 2012 r. do dnia 14 listopada 2014 r.

133 Jak bowiem wyraźnie wynika z opisu samego skarżącego zawartego w części III sprawozdania z oceny pracownika (zwanego dalej „PER") za okres od dnia 16 kwietnia do dnia 14 listopada 2014 r., w związku z restrukturyzacją Misji Eulex Kosowo zakres jego obowiązków uległ zmianie, w szczególności ze względu na likwidację Regionalnej Jednostki Wsparcia Informatycznego i Technologicznego. Tego rodzaju zmiany zakresu obowiązków skarżącego są nierozłącznie związane z pełnioną przez niego funkcją kierownika nadzorującego pracę podległej mu jednostki. Nie miały one zatem wpływu na ciągłość stosunku pracy nawiązanego pomiędzy skarżącym a Misją w trakcie trwania jedenastu umów o pracę na czas określony.

134 Następnie ze wszystkich sześciu PER sporządzonych w ramach stosunku pracy między Misją Eulex Kosowo lub jej szefem a skarżącym wynika, że za każdym razem proponowano mu zawarcie nowej umowy o pracę na czas określony. Wspomniane PER zostały przedłożone przez Misję Eulex Kosowo w odpowiedzi na wniosek sformułowany w ramach trzeciego środka organizacji postępowania.

135 Wreszcie, nie ulega wątpliwości, że skarżący awansował na kolejne stopnie zaszeregowania odpowiadające jemu łącznemu stażowi pracy nabytemu w trakcie jedenastu kolejnych umów o pracę na czas określony w Misji Eulex Kosowo.

136 Zważywszy na tę ciągłość i związki między jedenastoma umowami o pracę na czas określony, wobec braku w dziesiątej i jedenastej umowie o pracę na czas określony jakichkolwiek wskazówek co do wyboru przez strony umowy prawa właściwego dla sporu z zakresu prawa pracy, którego dotyczy żądanie pierwsze, należy posłużyć się elementami uwzględnionymi dla określenia tego prawa zawartymi w pierwszych dziewięciu umowach o pracę na czas określony.

137 Tymczasem, jak stwierdzono w pkt 123 powyżej, w pierwszych dziewięciu umowach o pracę na czas określony strony umowy postanowiły poddać stosunek umowny prawu irlandzkiemu. W związku z tym, pomimo braku stosownych zapisów w dziesiątej i jedenastej umowie o pracę na czas określony, na gruncie orzecznictwa przypomnianego w pkt 105 powyżej, w oparciu o art. 8 ust. 4 rozporządzenia Rzym I należy stwierdzić, że w świetle wszystkich okoliczności charakteryzujących stosunek pracy skarżącego w ramach jego pracy dla Misji Eulex Kosowo na podstawie jedenastu umów o pracę na czas określony dwie ostatnie umowy o pracę na czas

określony również podlegają prawu irlandzkiemu, będącemu prawem państwa, którego skarżący był obywatelem i z którego pochodził w chwili rozpoczęcia przez niego pracy w ramach Misji Eulex Kosowo.

138 Po drugie, co się tyczy systemów zabezpieczenia społecznego i emerytalnego z jednej strony oraz systemu podatkowego z drugiej strony, którym podlegał skarżący, dwie ostatnie umowy o pracę na czas określony przewidywały w §§ 12.1 i 13.1, że pracownik podlega przepisom krajowym obowiązującym w państwie jego rezydencji podatkowej przed podjęciem służby w Misji Eulex Kosowo. Chociaż łącznik mający zastosowanie w przypadku tych różnych systemów nie odnosi się bezpośrednio do przedmiotu sporu z zakresu prawa pracy, takiego jak ten, którego dotyczy żądanie pierwsze, należy zauważyć, że w świetle ustaleń przedstawionych w pkt 121–124 powyżej ponownie odsyłają one do prawa irlandzkiego jako właściwego prawa krajowego.

139 Podsumowując, prawo irlandzkie podlega zastosowaniu do wszystkich aspektów stosunku umownego powstałego na podstawie jedenastu umów o pracę na czas określony, zawartych przez skarżącego z szefem Misji Eulex Kosowo, a następnie z samą tą Misją. To zatem w świetle tego prawa, nie zaś prawa belgijskiego, na które początkowo powołał się skarżący, należy rozpatrzyć przedmiot sporu, którego dotyczy żądanie pierwsze.

2) Irlandzkie przepisy materialnego prawa pracy mające zastosowanie w niniejszej sprawie i transponujące klauzulę 5 porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony do krajowego porządku prawnego

140 Jak wynika z pkt 96–98 powyżej, poprzez wprowadzenie w życie porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony stanowiącego załącznik do dyrektywy 1999/70, prawodawca Unii, kierując się ogólną zasadą prawa w postaci zakazu nadużycia praw, ustanowił ramy prawne, których celem jest zapobieganie nadużywaniu prawa wynikającemu z wykorzystywania kolejnych umów o pracę lub stosunków pracy o pracę na czas określony.

141 Klauzula 5 porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony, zatytułowana „Środki zapobiegania nadużyciom”, stanowi:

„1. W celu zapobiegania nadużyciom wynikającym z wykorzystywania kolejnych umów o pracę lub stosunków pracy zawieranych o pracę na czas określony państwa członkowskie, po przeprowadzeniu konsultacji z partnerami społecznymi, zgodnie z ustawodawstwem krajowym, układami zbiorowymi i praktyką, i/lub partnerzy społeczni, wprowadzają, o ile nie istnieją równoważne rozwiązania prawne, zmierzające do zapobiegania nadużyciom, w sposób uwzględniający potrzeby szczególnych gałęzi i/lub grup pracowników, jeden lub więcej spośród następujących środków:

a) obiektywne powody, uzasadniające odnowienie takich umów lub stosunków pracy;

b) maksymalną łączną długość kolejnych umów o pracę lub stosunków pracy o pracę na czas określony;

c) liczbę odnowień takich umów lub stosunków.

2. Państwa członkowskie, po przeprowadzeniu konsultacji z partnerami społecznymi, i/lub partnerzy społeczni, ustalają, o ile to właściwe, na jakich warunkach umowy zawarte o pracę na czas określony lub stosunki pracy:

a) będą uważane za »kolejne«;

b) będą uważane za umowy o pracę lub stosunki pracy zawarte o pracę na czas nieokreślony".

142 Klauzula 5 pkt 1 porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony zmierza do realizacji jednego z celów wytyczonych przez to porozumienie, mianowicie ograniczenia stosowania kolejnych umów o pracę na czas określony lub stosunków pracy na czas określony uważanych za źródło potencjalnych nadużyć na niekorzyść pracowników, poprzez ustanowienie pewnej liczby przepisów określających minimalny poziom ochronny w celu uniknięcia niestabilności sytuacji pracowników (zob. wyrok z dnia 26 stycznia 2012 r., Kücük, C-586/10, EU:C:2012:39, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo).

143 Tym samym klauzula 5 pkt 1 porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony zobowiązuje państwa członkowskie, w celu zapobiegania nadużyciom wynikającym z wykorzystywania kolejnych umów o pracę lub stosunków pracy zawieranych o pracę na czas określony, do skutecznego i wiążącego prawnie wprowadzenia, o ile w ich prawach krajowych nie istnieją równoważne rozwiązania prawne, co najmniej jednego spośród wymienionych tam środków. Trzy środki wymienione w pkt 1 lit. a)–c) tej klauzuli dotyczą odpowiednio obiektywnych powodów uzasadniających ponowne zawarcie takich umów lub ponowne nawiązanie takich stosunków pracy, maksymalnego łącznego czasu trwania kolejnych umów o pracę lub stosunków pracy o pracę na czas określony i liczby takich ponownie zawieranych umów lub stosunków (zob. wyrok z dnia 26 stycznia 2012 r., Kücük, C-586/10, EU:C:2012:39, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo).

144 Dyrektywa 1999/70 została przetransponowana do irlandzkiego porządku prawnego ustawą z 2003 r. Ustawa ta weszła w życie w dniu 14 lipca 2003 r.

145 Na mocy sekcji 9 ustawy z 2003 r. do prawa krajowego została przetransponowana klauzula 5 porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony. Sekcja 9 ust. 1 tej ustawy przewiduje, że umowa o pracę na czas określony pracownika, któremu w dniu przyjęcia tej ustawy lub później upłynął trzeci rok nieprzerwanego zatrudnienia u jego pracodawcy lub powiązanego z nim pracodawcy, może zostać przedłużona przez tego pracodawcę tylko raz, na okres nieprzekraczający jednego roku. Zgodnie z sekcją 9 ust. 3 tej ustawy wszelkie postanowienia umowy o pracę naruszające ust. 1 tej sekcji są bezskuteczne, a daną umowę uważa się za zawartą o pracę na czas nieokreślony.

146 Na mocy sekcji 9 ust. 4 ustawy z 2003 r. pracodawca może jednak z obiektywnych powodów odstąpić od obowiązków wynikających z ust. 1–3 tego artykułu. Pojęcie obiektywnych powodów zostało wyjaśnione w sekcji 7 tej ustawy. Zgodnie z tą sekcją, „aby powód mógł być uważany za obiektywny w rozumieniu któregokolwiek z przepisów niniejszej części, musi opierać się na względach innych niż posiadanie przez danego pracownika statusu pracownika zatrudnionego na czas określony, zaś mniej korzystne traktowanie tego pracownika (w tym przedłużenie umowy o pracę na czas określony o kolejny czas określony) ma na celu osiągnięcie prawnie uzasadnionego celu pracodawcy, a takie traktowanie musi być odpowiednie i konieczne w świetle tego celu". Innymi słowy, aby powołany powód był obiektywny, musi on być w istocie neutralny

wobec pracownika, zaś mniej korzystne traktowanie tego pracownika, jakie pociąga za sobą umowa o pracę na czas określony, powinno zmierzać do osiągnięcia prawnie uzasadnionego celu pracodawcy, i to w sposób odpowiedni i konieczny.

3) W przedmiocie zastosowania przepisów irlandzkiego prawa pracy do wniosku o przekształcenie jedenastu umów o pracę na czas określony w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony

147 W odpowiedzi skarżącego na pierwszy środek organizacji postępowania, w którym zwrócono się do niego między innymi o przedstawienie uwag na temat ewentualnego zastosowania przepisów prawa irlandzkiego, skarżący podtrzymał w istocie swój wniosek o przekształcenie jedenastu umów o pracę na czas określony w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony. Stwierdził w tym względzie, że nie ma żadnego obiektywnego powodu, ani natury ogólnej, ani budżetowej, który uzasadniałby zawarcie jedenastu umów o pracę na czas określony, oraz że zgodnie z orzecznictwem jego zatrudnienie przez Misję Eulex Kosowo, mające na zaspokojenie stałych i długookresowych potrzeb, było nadużyciem, wobec czego wspomniane umowy o pracę na czas określony powinny zostać przekształcone w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony.

148 Dokładniej rzecz ujmując, odnosząc się do obiektywnych powodów, na które powołała się Misja Eulex Kosowo w celu uzasadnienia zawarcia jedenastu umów o pracę na czas określony, skarżący kwestionuje jej pogląd, jakoby działalność Misji była każdorazowo ograniczona czasem trwania jej mandatu, tym bardziej że okres, na jaki zawarto każdą z rozpatrywanych umów o pracę na czas określony, nie był powiązany z długością tego mandatu. Dodaje, że istniała możliwość nawiązania z nim stosunku umownego o pracę na czas nieokreślony, ponieważ sposób organizacji procesu decyzyjnego w sprawie odnowienia mandatów misji w pełni pozwalał na wypowiedzenie jego umowy w terminie przewidzianym dla umów o pracę na czas nieokreślony.

149 Misja Eulex Kosowo, popierana przez pozostałe pozwane, stoi w istocie na stanowisku, że zawarcie jedenastu umów o pracę na czas określony było podyktowane obiektywnymi powodami.

150 W niniejszej sprawie Sąd musi na podstawie klauzuli arbitrażowej zawartej w ostatniej umowie o pracę na czas określony ocenić w świetle przepisów sekcji 9 ustawy z 2003 r., która dokonuje transpozycji klauzuli 5 porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony, zasadność żądania skarżącego dotyczącego przekształcenia jedenastu umów o pracę na czas określony w jedną umowę o pracę na czas określony. Ani z akt sprawy, ani z argumentów stron nie wynika, by ustawa z 2003 r. była niezgodna z dyrektywą 1999/70 czy ogólną zasadą prawa zakazującą nadużywania praw.

151 W pierwszej kolejności nie ulega wątpliwości, że skarżący został zatrudniony w Misji Eulex Kosowo na podstawie art. 9 ust. 3 zdanie pierwsze wspólnego działania 2008/124. W myśl tego artykułu Misja Eulex Kosowo mogła w zależności od potrzeb zatrudniać na podstawie umów międzynarodowy personel cywilny oraz personel miejscowy. Natomiast w związku z brakiem we wspomnianym wspólnym działaniu szczegółowych regulacji w tej kwestii, to do szefa Misji, a od 2014 r., kiedy to została jej przyznana osobowość prawna, do niej samej należało podjęcie decyzji co do rodzaju umowy, która została zaproponowana skarżącemu. To właśnie na tej podstawie skarżącemu proponowano zawieranie kolejnych umów o pracę na czas określony w trakcie trwania całego stosunku umownego z nim.

152 W drugiej kolejności w myśl orzecznictwa sądu Unii zainteresowane władze mają obowiązek zbadania w każdym przypadku wszystkich okoliczności danej sprawy, biorąc pod uwagę w szczególności liczbę kolejnych umów zawartych z tą samą osobą lub w celu wykonania tej samej

pracy, tak aby wykluczyć, by umowy czy stosunki pracy o pracę na czas określony, nawet zawarte jawnie celem zaspokojenia zapotrzebowania na personel zastępujący, były wykorzystywane przez pracodawców w sposób stanowiący nadużycie. Nawet jeśli ocena przedstawionego obiektywnego powodu powinna odnosić się do ponownego zawarcia ostatniej umowy o pracę, to istnienie, liczba i czas trwania kolejnych umów tego rodzaju zawartych w przeszłości z tym samym pracodawcą mogą okazać się istotne w ramach takiego całościowego badania (zob. wyrok z dnia 26 stycznia 2012 r., Kücük, C-586/10, EU:C:2012:39, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo).

153 Nie ulega wątpliwości, że skarżący był zatrudniony w ramach Misji Eulex Kosowo na podstawie jedenastu umów o pracę na czas określony, zawartych kolejno w okresie od dnia 5 kwietnia 2010 r. do dnia 14 listopada 2014 r. na stanowisku specjalisty ds. technologii informatycznych („IT Officer"). Z akt sprawy wynika, że trzy lata od momentu nawiązania przez niego stosunku pracy upłynęły w trakcie obowiązywania ósmej umowy o pracę na czas określony, której datą końcową był dzień 14 czerwca 2013 r. Tymczasem zgodnie z treścią sekcji 9 ust. 1 ustawy z 2003 r. okres, na który zawarto dziewiątą umowę o pracę na czas określony, obowiązującą w dniach od 15 czerwca 2013 r. do 14 czerwca 2014 r., nie przekroczył jednego roku. Zakaz zawierania nowych umów o pracę na czas określony obowiązywał zatem od tej ostatniej daty. W związku z tym dziesiąta umowa o pracę na czas określony powinna zostać co do zasady przekształcona w umowę o pracę na czas nieokreślony, chyba że – stosownie do sekcji 9 ust. 4 ustawy z 2003 r. – istniały obiektywne powody przemawiające za zawarciem takiej właśnie umowy na czas określony.

154 Z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że przez pojęcie „obiektywnych powodów", o których mowa w klauzuli 5 pkt 1 lit. a) porozumienia ramowego, należy rozumieć ściśle określone i konkretne okoliczności charakteryzujące określoną działalność, a zatem mogące uzasadniać w tym szczególnym kontekście wykorzystanie kolejnych umów o pracę na czas określony. Okoliczności te mogą w szczególności wynikać ze szczególnego charakteru zadań, do wykonania których zawarto umowy, oraz ich swoistych cech lub w odpowiednim przypadku z realizacji słusznych celów polityki społecznej państwa członkowskiego (zob. wyrok z dnia 26 stycznia 2012 r., Kücük, C-586/10, EU:C:2012:39, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo).

155 To właśnie w świetle tego orzecznictwa należy zastosować przepisy sekcji 7 ustawy z 2003 r. i zbadać, czy zgodnie z sekcją 9 tej ustawy w niniejszym przypadku istniały obiektywne powody dla zawarcia jedenastu kolejnych umów o pracę na czas określony po dniu 14 czerwca 2014 r., czyli po upływie okresu, na który zawarto dziewiątą umowę o pracę na czas określony.

156 W tym względzie należy zauważyć, że unormowania i ogólny kontekst zawodowy, w których skarżący wykonywał powierzone mu obowiązki w ramach Misji Eulex Kosowo, miały wymiar tymczasowy. Wymiar ten ilustruje nie tylko czas trwania mandatów Misji i okresów objętych finansowymi kwotami odniesienia na pokrycie jej wydatków, ale też okresowe określanie jej kompetencji i zakresu działania oraz czasu trwania kadencji szefa Misji. Wspomniany wymiar znajduje też odzwierciedlenie w warunkach i zasadach rekrutacji członków personelu Misji Eulex Kosowo.

157 Po pierwsze, co się tyczy czasu trwania mandatów Misji, należy przypomnieć, że Rada przyjęła wspólne działanie 2006/304/WPZiB z dnia 10 kwietnia 2006 r. dotyczące utworzenia zespołu UE ds. planowania (ZPUE dla Kosowa) na potrzeby ewentualnej operacji zarządzania kryzysem w zakresie praworządności i w ewentualnych innych dziedzinach w Kosowie (Dz.U. 2006, L 112, s. 19) na podstawie postanowień traktatu UE w obowiązującym wówczas brzmieniu, a w szczególności na podstawie jego art. 14. Na podstawie tych samych postanowień traktatu UE

w dniu 11 grudnia 2006 r. Rada przyjęła wspólne działanie 2006/918/WPZiB zmieniające i przedłużające wspólne działanie 2006/304 (Dz.U. 2006, L 349, s. 57), w którym zaaprobowała operację Unii w zakresie zarządzania kryzysem w Kosowie. Powyższe wspólne działania posłużyły za podstawę utworzenia Misji Eulex Kosowo, która została powołana na mocy wspólnego działania 2008/124, ponownie na podstawie art. 14 traktatu UE. W motywie 10 tej decyzji przypomniano, że art. 14 ust. 1 traktatu UE wymaga wskazania kwoty finansowania dla całego okresu realizacji tego wspólnego działania.

158 Zgodnie z art. 14 ust. 1 traktatu UE, w brzmieniu obowiązującym w chwili utworzenia Misji Eulex Kosowo, wspólne działania były przyjmowane przez Radę i dotyczyły pewnych sytuacji, w których niezbędne było podjęcie działań operacyjnych. Wspólne działania musiały określać swój zasięg, cele, zakres i środki, jakie miały być oddawane do dyspozycji Unii, warunki wprowadzania ich w życie oraz – w razie potrzeby – czas ich trwania.

159 W związku z tym zgodnie z przepisami art. 20 akapit drugi zdanie pierwsze pierwotnej wersji wspólnego działania 2008/124 działanie wygasało po upływie 28 miesięcy od daty zatwierdzenia planu działania (OPLAN) dotyczącego Misji Unii w zakresie praworządności w Kosowie, Eulex Kosowo. W świetle daty przyjęcia tego planu pierwotny mandat tego wspólnego działania wygasł w dniu 14 czerwca 2010 r. Mandat ten był następnie wielokrotnie przedłużany przez Radę na kolejne dwuletnie okresy.

160 Konkretniej rzecz ujmując, wspomniany mandat został przedłużony początkowo do dnia 14 czerwca 2012 r. [art. 1 pkt 10 decyzji Rady 2010/322/WPZiB z dnia 8 czerwca 2010 r. zmieniającej i przedłużającej wspólne działanie 2008/124 (Dz.U. 2010, L 145, s. 13)], następnie do dnia 14 czerwca 2014 r. [art. 1 pkt 7 decyzji Rady 2012/291/WPZiB z dnia 5 czerwca 2012 r. dotyczącej zmiany i przedłużenia okresu obowiązywania wspólnego działania 2008/124 (Dz.U. 2012, L 146, s. 46)] i ponownie do dnia 14 czerwca 2016 r. (art. 1 pkt 9 decyzji 2014/349)].

161 Po drugie, co się tyczy okresów objętych finansowymi kwotami odniesienia, wskazanych w kolejnych wersjach art. 16 wspólnego działania 2008/124, zatytułowanego „Uzgodnienia finansowe", Rada, zgodnie z przepisami ust. 1 akapit ostatni tego artykułu w jego różnych wersjach, począwszy do wersji wynikającej z decyzji 2010/322, określała kwoty przewidziane na pokrycie wydatków Misji Eulex Kosowo. Okresy objęte finansowymi kwotami odniesienia doskonale ilustrują okresowy kontekst budżetowy, w jakim odbywała się interwencja Unii w Kosowie za pośrednictwem Misji Eulex Kosowo.

162 W związku z tym w okresie między utworzeniem Misji a pierwszym półroczem 2015 r. finansowe kwoty odniesienia przewidziane na pokrycie wydatków Misji, ustalone początkowo na podstawie wspólnego działania 2008/124 do dnia 14 czerwca 2009 r. (art. 16 i 20 wspólnego działania 2008/124), a następnie wspólnego działania Rady 2009/445/WPZiB z dnia 9 czerwca 2009 r. zmieniającego wspólne działanie 2008/124 (Dz.U. 2009, L 148, s. 33) do dnia 14 czerwca 2010 r. (art. 1 ust. 1 wspólnego działania 2009/445), zostały następnie ustalone decyzjami Rady do dnia 14 października 2010 r. (art. 1 ust. 6 decyzji 2010/322), następnie do dnia 14 października 2011 r. [art. 1 decyzji Rady 2010/619/WPZiB z dnia 15 października 2010 r. zmieniającej wspólne działanie 2008/124 (Dz.U. 2010, L 272, s. 19)], następnie do dnia 14 grudnia 2011 r. [art. 1 decyzji Rady 2011/687/WPZiB z dnia 14 października 2011 r. zmieniającej wspólne działanie 2008/124 (Dz.U. 2011, L 270, s. 31)], następnie do dnia 14 czerwca 2012 r. [art. 1 decyzji Rady 2011/752/WPZiB z dnia 24 listopada 2011 r. zmieniającej wspólne działanie 2008/124 (Dz.U. 2011, L 310, s. 10)], następnie do dnia 14 czerwca 2013 r. (art. 1 ust. 5 decyzji Rady 2012/291), następnie do 14 czerwca 2014 r. [decyzja Rady 2013/241/WPZiB z dnia 27 maja

2013 r. zmieniająca wspólne działanie 2008/124 (Dz.U. 2013, L 141, s. 47)], następnie do dnia 14 października 2014 r. (art. 1 ust. 6 decyzji 2014/349) i, wreszcie, do dnia 14 czerwca 2015 r. [art. 1 ust. 3 decyzji Rady 2014/685/WPZiB z dnia 29 września 2014 r. zmieniającej wspólne działanie 2008/124 (Dz.U. 2014, L 284, s. 51)].

163 Po trzecie, co się tyczy określenia kompetencji i zakresu działania Misji Eulex Kosowo, były one dostosowywane w zależności od rozwoju sytuacji w terenie oraz stosunków między Unią a władzami Kosowa.

164 Ów brak pewności geopolitycznej i dyplomatycznej odzwierciedlają przede wszystkim z jednej strony postanowienia art. 28 ust. 1 akapit drugi TUE, zgodnie z którym w razie zmiany okoliczności mającej wyraźny wpływ na kwestię będącą przedmiotem przyjętej przez Radę decyzji ustanawiającej działanie operacyjne Unii, Rada dokonuje przeglądu zasad i celów tej decyzji oraz podejmuje niezbędne decyzje. To samo dotyczyło postanowień art. 14 ust. 2 traktatu UE, w brzmieniu obowiązującym w chwili utworzenia Misji Eulex Kosowo w 2008 r., który został zastąpiony przez art. 28 ust. 1 akapit drugi TUE. Z drugiej strony o wspomnianej niepewności świadczy też wielokrotne przypominanie przez Radę w motywach poszczególnych decyzji dotyczących zmiany i przedłużenia wspólnego działania 2008/124 okoliczności, że Misja Eulex Kosowo jest prowadzona w sytuacji, która może ulec pogorszeniu i zaszkodzić celom, najpierw, WPZiB, a potem działań zewnętrznych wymienionych w art. 21 TUE.

165 Dalej, zgodnie z przepisami art. 19 wspólnego działania 2008/124 w brzmieniu ustalonym decyzją 2010/322 Rada była zobowiązana do przeprowadzenia oceny, nie później niż sześć miesięcy przed wygaśnięciem tego działania, czy okres realizacji Misji zostanie przedłużony. Jak wynika z motywów każdej z decyzji o przedłużeniu tego wspólnego działania, Rada przedstawiała zalecenia sformułowane w tym zakresie przez Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa (KPiB) (motyw 3 decyzji 2010/332), a następnie w przeglądzie strategicznym (motyw 3 decyzji 2012/291 i motyw 4 decyzji 2014/349].

166 Przegląd strategiczny Misji Eulex Kosowo (CMDP, EEAS 00115/14) przeprowadzony w styczniu 2014 r. (zwany dalej „przeglądem strategicznym") został przedstawiony przez Misję Eulex Kosowo w wersji nie w pełni odtajnionej jako załącznik A5 do odpowiedzi na drugi środek organizacji postępowania. Na podstawie tego dokumentu Rada postanowiła, na mocy decyzji 2014/349, zmienić i przedłużyć wspólne działanie 2008/124 do dnia 14 czerwca 2016 r. W tym względzie należy zauważyć, że – jak w szczególności twierdzi Misja Eulex Kosowo – ze wspomnianego przeglądu wynika, że po pierwsze, w 2013 r. władze Kosowa wyraziły życzenie, aby w perspektywie wygaśnięcia mandatu wspólnego działania, wyznaczonego wówczas na dzień 14 czerwca 2014 r., rozpocząć proces zakończenia nadzorowanej niepodległości Kosowa. W związku z tym w piśmie gabinetu premiera Kosowa sporządzonym w lipcu 2013 r., które stanowiło załącznik I do przeglądu strategicznego, wspomniane władze zaproponowały przejściową transformację mającą na celu wsparcie Misji w skoordynowanym przekazaniu jej uprawnień wykonawczych zainteresowanym instytucjom Kosowa oraz zakończenie jej mandatu w czerwcu 2014 r. W związku z tym we wspomnianym piśmie wspomniane władze wymieniły pewne obszary działalności Misji Eulex Kosowo, które według ich oceny mogłyby zostać przekazane władzom Kosowa.

167 Z drugiej strony to między innymi właśnie w świetle tych postulatów władz Kosowa w przeglądzie strategicznym zalecono ponowne określenie zakresu działań Misji Eulex Kosowo. W związku z tym w pkt 45 wspomnianego przeglądu zaproponowano w szczególności utrzymanie szczątkowej obecności na poziomie lokalnego systemu sądownictwa. Podobnie w pkt 75

przeglądu strategicznego w kontekście perspektywy przedłużenia mandatu Misji na okres od czerwca 2014 r. do czerwca 2016 r. wyraźnie stwierdzono, że z uwagi na nowe obszary działalności powierzone Misji jej skład zostanie znacznie ograniczony i że w związku z tym proponuje się uzgodnienie trzy-czteromiesięcznego okresu przejściowego, który miał się zakończyć we wrześniu lub październiku 2014 r.

168 Wreszcie, ze zrewidowanej wersji OPLAN przyjętej w dniu 20 czerwca 2014 r. (9633/6/14 REV 6), którą Misja Eulex Kosowo przedłożyła, w nie w pełni odtajnionej wersji, jako załącznik A7 do odpowiedzi na drugi środek organizacji postępowania, wynika, że zmiany wprowadzone do wspólnego działania 2008/124 są rezultatem wyważenia postulatów władz Kosowa i ustalenia zawartego w przeglądzie strategicznym, zgodnie z którym, niezależnie od poczynionych postępów, zamierzone cele nie zostaną w pełni osiągnięte do czerwca 2014 r. W związku z tym w sekcji 1.2 („Situation Update”) wyraźnie wskazano, że w kontekście przedłużenia mandatu do czerwca 2016 r. istnieje potrzeba wypracowania partnerstwa, które odpowiadałoby zarówno postulatom władz Kosowa, by samodzielnie stawić czoła wyzwaniom, jak i pragnieniu zapewnienia transformacji w tych obszarach działalności, w których miano osiągnąć uzgodnione cele. Wyraźnie stwierdzono, że „tematem przewodnim przyszłego mandatu jest zwiększenie poczucia odpowiedzialności i wzmocnienie rozliczalności na poziomie lokalnym”. W odniesieniu do restrukturyzacji Misji Eulex Kosowo, która miała rozpocząć się w dniu 15 października 2014 r., z sekcji 4.2.1 („Transition Phase”) wynika, że w fazie przejściowej, która rozpoczęła się w dniu 15 czerwca 2014 r. i zakończyła w dniu 14 października 2014 r., Misja miała zostać zreorganizowana zgodnie ze schematem organizacyjnym stanowiącym załącznik 1 do wspomnianej wersji OPLAN. Z załącznika tego wynika, że w przypadku służb technicznych liczba „Information Technology Officers” w ramach wydziału „Information Technology and Software Development”, w którym pracował skarżący, miała zostać zredukowana z sześciu do czterech.

169 Co się tyczy zasad regulujących w tej fazie przejściowej przełożenie decyzji o restrukturyzacji Misji Eulex Kosowo na warunki zatrudnienia jej personelu, przewidziano całkowity zakaz przedłużenia umów członków personelu kontraktowego zajmujących stanowiska przewidziane do likwidacji.

170 Po czwarte, konsekwencje tymczasowych ram decyzyjnych, w jakich odbywała się interwencja Unii w Kosowie za pośrednictwem Misji Eulex Kosowo, ilustruje też czas trwania kadencji kolejnych szefów Misji.

171 W związku z tym zgodnie z przepisami art. 2 akapit drugi decyzji Komitetu Politycznego i Bezpieczeństwa EULEX/1/2008 z dnia 7 lutego 2008 r. dotyczącej mianowania szefa misji Unii Europejskiej w zakresie praworządności w Kosowie, EULEX KOSOWO (2008/125/WPZiB) (Dz.U. 2008, L 42, s. 99), kadencja pierwszego szefa misji biegła do momentu wygaśnięcia wspólnego działania 2008/124. Wspomniana kadencja wygasła w dniu 14 października 2010 r. w następstwie uchylenia decyzji EULEX/1/2008 na mocy art. 2 decyzji Komitetu Politycznego i Bezpieczeństwa EULEX/1/2010 z dnia 27 lipca 2010 r. dotyczącej mianowania szefa misji Unii Europejskiej w zakresie praworządności w Kosowie, EULEX KOSOWO (2010/431/WPZiB) (Dz.U. 2010, L 202, s. 10).

172 Kadencja drugiego szefa Misji biegła najpierw, zgodnie z decyzją EULEX/1/2010 od dnia 15 października 2010 r. do dnia 14 października 2011 r., a następnie była trzykrotnie przedłużana, a mianowicie do dnia 14 grudnia 2011 r. [decyzja Komitetu Politycznego i Bezpieczeństwa EULEX KOSOVO/1/2011 z dnia 14 października 2011 r. przedłużająca mandat szefa misji Unii Europejskiej w zakresie praworządności w Kosowie, EULEX KOSOVO (2011/688/WPZiB) (Dz.U. 2011, L 270, s. 32; sprostowanie: Dz.U. 2011, L 322, s. 23)], później do

dnia 14 października 2012 r. [decyzja Komitetu Politycznego i Bezpieczeństwa EULEX KOSOVO/1/2012 z dnia 12 czerwca 2012 r. przedłużająca mandat szefa misji Unii Europejskiej w zakresie praworządności w Kosowie, EULEX KOSOVO (2012/310/WPZiB) (Dz.U. 2012, L 154, s. 24)] i, wreszcie, do dnia 31 stycznia 2013 r. [decyzja Komitetu Politycznego i Bezpieczeństwa EULEX KOSOVO/2/2012 z dnia 12 października 2012 r. w sprawie przedłużenia mandatu szefa misji Unii Europejskiej w zakresie praworządności w Kosowie, EULEX KOSOVO (2012/631/WPZiB) (Dz.U. 2012, L 282, s. 45)].

173 Kadencja trzeciego szefa Misji trwała najpierw od dnia 1 lutego 2013 r. do dnia 14 czerwca 2014 r. [decyzja Komitetu Politycznego i Bezpieczeństwa EULEX KOSOVO/3/2012 z dnia 4 grudnia 2012 r. w sprawie mianowania szefa misji Unii Europejskiej w zakresie praworządności w Kosowie, EULEX KOSOVO (2012/751/WPZiB) (Dz.U. 2012, L 334, s. 46)], a następnie została przedłużona do dnia 14 października 2014 r. [decyzja Komitetu Politycznego i Bezpieczeństwa EULEX KOSOVO/1/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. przedłużająca mandat szefa misji Unii Europejskiej w zakresie praworządności w Kosowie, EULEX KOSOVO (2014/371/WPZiB) (Dz.U. 2014, L 180, s. 17)].

174 W odniesieniu do zawarcia ostatniej umowy o pracę na czas określony na okres od dnia 15 października do dnia 14 listopada 2014 r. należy dodać, że czwarty szef Misji został mianowany na okres od dnia 15 października 2014 r. do dnia 14 czerwca 2015 r. [decyzja Komitetu Politycznego i Bezpieczeństwa EULEX KOSOVO/2/2014 z dnia 9 października 2014 r. w sprawie mianowania szefa misji Unii Europejskiej w zakresie praworządności w Kosowie, EULEX KOSOVO (2014/707/WPZiB) (Dz.U. 2014, L 295, s. 59).

175 Z powyższych ustaleń jasno wynika, że czas trwania kadencji szefów Misji Eulex Kosowo był nie tylko ograniczony, ale również ustalany na zmienne i nieregularne okresy. Tymczasem oprócz okoliczności, że pierwsze dziewięć umów o pracę na czas określony zostało zawartych między skarżącym a każdorazowym szefem Misji, należy zauważyć, że zgodnie z pkt 4 akapit siódmy i ósmy komunikatu C(2009) 9502, który początkowo stanowił integralną część postanowień regulujących stosunek umowny między skarżącym a szefem Misji, czas trwania umowy o pracę pracowników międzynarodowych powinien być zgodny z warunkami umowy o pracę specjalnego doradcy ds. WPZiB, z którym skarżący zawarł umowę. W tym względzie nie ulega wątpliwości, że każdy z szefów Misji, z którymi skarżący zawarł pierwsze dziewięć umów o pracę na czas określony, miał status specjalnego doradcy ds. WPZiB, wynikający z pełnienia obowiązków szefa Misji. Wobec braku osobowości prawnej Misji Eulex Kosowo było uzasadnione, by umowy o pracę z międzynarodowymi pracownikami kontraktowymi były zawierane przez szefów Misji. Tymczasem jak przypomina Misja Eulex Kosowo, na mocy pkt 4 komunikatu C(2009) 9502 czas trwania ich kadencji był ograniczony. W tych okolicznościach szefowie Misji co do zasady nie mogli zawierać [z pracownikami] umów o pracę na okres dłuższy niż czas trwania ich własnych umów.

176 Z ustaleń zawartych w pkt 157–175 powyżej wynika zatem, że w okresie od dnia utworzenia Misji Eulex Kosowo do drugiej połowy 2014 r. czas trwania mandatu Misji jako cywilnej misji zarządzania kryzysowego, początkowo określony na 28 miesięcy, przedłużano następnie trzykrotnie o dwa lata. Ponadto zarówno okresy objęte finansowymi kwotami odniesienia przeznaczonymi na pokrycie tych wydatków, jak i kadencje poszczególnych szefów Misji były ustalane na następujące po sobie, nieregularne i niejednolite okresy. Poza tym kompetencje i zakres działania Misji dostosowywano w zależności od rozwoju sytuacji związanej z wykonywaniem powierzonego jej mandatu, od sytuacji w terenie oraz od stosunków nawiązanych między Unią a władzami Kosowa.

177 Należy też dodać, że w odniesieniu do warunków i zasad rekrutacji personelu Misji Eulex Kosowo art. 9 ust. 2 zdanie pierwsze wspólnego działania 2008/124 stanowi, że „Eulex Kosowo składa się głównie z personelu oddelegowanego przez państwa członkowskie lub instytucje [Unii]”. Zgodnie z ust. 2 zdanie drugie tego artykułu każde państwo członkowskie lub instytucja Unii musiało pokryć koszty związane z oddelegowanym przez siebie personelem, włącznie z kosztami podróży do miejsca rozmieszczenia, wynagrodzeniem, opieką medyczną oraz dodatkami. W myśl art. 3 zdanie pierwsze tego samego artykułu w zależności od potrzeb Misja mogła również zatrudniać na podstawie umów między innymi personel międzynarodowy, jeżeli personel oddelegowany przez państwa członkowskie nie był w stanie zapewnić realizacji niezbędnych zadań.

178 Członkowie personelu Misji Eulex Kosowo mieli się więc rekrutować w pierwszej kolejności z pracowników delegowanych z państw członkowskich lub instytucji Unii. Jedynie w razie potrzeby, jeżeli oddelegowany personel nie był w stanie zapewnić realizacji niezbędnych zadań, Misja mogła zatrudnić międzynarodowy personel cywilny oraz personel miejscowy.

179 Powyższe warunki zatrudnienia personelu Misji Eulex Kosowo były uzasadnione tymczasowym charakterem jej mandatu w zakresie, w jakim, jak wynika w szczególności z pkt 163, 166 i 177 powyżej, niezależnie od czasu trwania i celu tej Misji jej mandat cały czas mógł ulec zmianie, a nawet zostać zakończony przez władze Kosowa. Te okoliczności, które są specyficzne dla międzynarodowej misji zarządzania kryzysowego utworzonej w ramach WPZiB, takiej jak Misja Eulex Kosowo, uzasadniają, by rekrutacja jej personelu w pierwszej kolejności odbywała się na podstawie oddelegowania personelu z państw członkowskich lub pracowników instytucji Unii. Z jednej strony bowiem w razie nieprzedłużenia lub przerwania mandatu misji delegacja personelu oddelegowanego do niej przez państwa członkowskie lub instytucje Unii mogłaby zostać niezwłocznie zakończona bez narażania się na konsekwencje administracyjne i finansowe niedające się pogodzić z jej tymczasowym charakterem.

180 W związku z tym, ponieważ skarżący nie był pracownikiem oddelegowanym przez państwo członkowskie ani instytucję Unii, obowiązki, które mogły zostać mu powierzone, niezależnie od ich konkretnego celu, siłą rzeczy były bezpośrednio powiązane nie tylko z aktualnym stanem stosunków międzynarodowych, od których rozwoju zależało utrzymanie Misji Eulex Kosowo w terenie, jej kompetencje i zakres działania oraz jej finansowanie, ale także ze zdolnością państw członkowskich do delegowania pracowników krajowych zdolnych do sprostania potrzebom Misji. Wskazane wyżej warunki i zasady zatrudnienia personelu Misji, które są ściśle i bezpośrednio związane z jej okresowym charakterem, również stanowią obiektywne powody pozwalające uzasadnić decyzję o proponowaniu członkom międzynarodowego personelu cywilnego umów o pracę na czas określony.

181 W konsekwencji, biorąc pod uwagę okresowy charakter wszystkich tych czynników, skarżący nie ma racji, twierdząc, po pierwsze, że w kontekście pracy świadczonej przez niego na rzecz Misji Eulex Kosowo, można było mu zaproponować zawarcie umowy o pracę na czas nieokreślony, zawierającej klauzulę przewidującą rozwiązanie umowy w przypadku zakończenia mandatu Misji, a po drugie, że zajmowane przez niego stanowisko miało na celu zaspokojenie stałych i długookresowych potrzeb. Wszelkie perspektywy zatrudnienia wszystkich pracowników Misji, w tym międzynarodowego personelu cywilnego, były w istocie uzależnione od decyzji o kontynuowaniu Misji uwzględniającej czynniki geopolityczne a w takim przypadku od określenia jej kompetencji i zakresu działania w ramach jej mandatu. W związku z tym tymczasowy charakter warunków zatrudnienia pracowników Misji oraz, aż do dziewiątej umowy o pracę na czas określony, czas trwania kadencji szefa Misji, z którym początkowo zawierano umowy o pracę, siłą rzeczy wynikał z samego charakteru tego podmiotu, którego działalność

w perspektywie długoterminowej miała ulec zakończeniu i która w tym szczególnym kontekście była całkowicie uzależniona od finansowania przyznawanego przez organ budżetowy w zależności od jego kompetencji i zakresu działania określonych przez władze polityczne.

182 W rezultacie czas trwania umów zawartych przez samą Misję Eulex Kosowo lub w jej imieniu z międzynarodowym personelem cywilnym w żadnym wypadku nie mógł przekroczyć końca każdego z mandatów Misji ani – przede wszystkim i co do zasady – końca okresów objętych finansowymi kwotami odniesienia.

183 W niniejszej sprawie data końcowa obowiązywania każdej z pierwszych dziewięciu umów o pracę na czas określony zawartych między skarżącym a szefem Misji, jak również data zakończenia dziesiątej umowy o pracę na czas określony zawartej między skarżącym a samą Misją, zawsze pokrywała się z datą wygaśnięcia mandatu Misji lub okresów objętych finansowymi kwotami odniesienia, lub kadencji szefa Misji, w związku z czym posłużenie się umowami o pracę na czas określony stanowiło konieczny i odpowiedni środek. Świadczą o tym następujące ustalenia:

– data końcowa obowiązywania pierwszej umowy o pracę na czas określony, ustalona na dzień 14 czerwca 2010 r., pokrywała się z wygaśnięciem mandatu przewidzianego we wspólnych działaniach 2008/124 i 2009/445 oraz z końcem okresu objętego finansową kwotą odniesienia ustalonego we wspólnym działaniu 2009/445;

– data końcowa obowiązywania drugiej umowy o pracę na czas określony, ustalona na dzień 14 października 2010 r., pokrywała się z końcem okresu objętego finansową kwotą odniesienia ustalonego w decyzji 2010/322;

– data końcowa obowiązywania trzeciej umowy o pracę na czas określony, ustalona na dzień 14 października 2011 r., pokrywała się z końcem okresu objętego finansową kwotą odniesienia ustalonego w decyzji 2010/619 i końcem kadencji szefa Misji ustalonej w decyzji 2010/431;

– data końcowa obowiązywania czwartej umowy o pracę na czas określony, ustalona na dzień 14 grudnia 2011 r., pokrywała się z końcem okresu objętego finansową kwotą odniesienia ustalonego w decyzji 2011/687;

– data końcowa obowiązywania piątej umowy o pracę na czas określony, ustalona na dzień 14 grudnia 2011 r., pokrywała się z wygaśnięciem mandatu Misji przewidzianym w decyzji 2010/322, końcem okresu objętego finansową kwotą odniesienia ustalonego w decyzji 2011/752 i końcem kadencji szefa Misji ustalonej w decyzji 2011/688;

– data końcowa obowiązywania szóstej umowy o pracę na czas określony, ustalona na dzień 14 października 2012 r., pokrywała się z końcem kadencji szefa Misji ustalonej w decyzji 2012/310;

– data końcowa obowiązywania siódmej umowy o pracę na czas określony, ustalona na dzień 31 stycznia 2013 r., pokrywała się z końcem kadencji szefa Misji ustalonej w decyzji 2012/631;

– data końcowa obowiązywania ósmej umowy o pracę na czas określony, ustalona na dzień 14 czerwca 2013 r., pokrywała się z końcem okresu objętego finansową kwotą odniesienia ustalonym w decyzji 2012/291;

– data końcowa obowiązywania dziewiątej umowy o pracę na czas określony, ustalony na dzień 14 czerwca 2014 r., pokrywała się z wygaśnięciem mandatu Misji przewidzianym w decyzji 2012/291, końcem okresu objętego finansową kwotą odniesienia ustalonym w decyzji 2013/241 i końcem kadencji szefa Misji ustalonej w decyzji 2012/751;

– data końcowa obowiązywania dziesiątej umowy o pracę na czas określony, ustalona na dzień 14 października 2014 r., pokrywała się z końcem okresu objętego finansową kwotą odniesienia ustalonym w decyzji 2014/349.

184 Podsumowując, mając na uwadze okresowy wymiar kontekstu, w którym nawiązano stosunek umowny między skarżącym a Eulex Kosowo i który był ściśle powiązany ze szczegółowymi i konkretnymi okolicznościami określenia i wykonywania mandatu Misji Eulex Kosowo, należy stwierdzić, że w okolicznościach niniejszej sprawy istniały obiektywne powody uzasadniające wykorzystanie, po dniu 14 czerwca 2014 r., czyli po dacie końcowej obowiązywania dziewiątej umowy o pracę na czas określony, kolejnych umów o pracę na czas określony w celu zatrudnienia skarżącego w charakterze członka międzynarodowego personelu cywilnego tej Misji. W związku z tym, wbrew temu, co twierdzi skarżący, zaproponowanie mu zawarcia pierwszych dziesięciu umów o pracę na czas określony nie stanowiło nadużycia.

185 Jeśli chodzi o obiektywne powody mogące uzasadniać na gruncie sekcji 9 ustawy z 2003 r. zawarcie jedenastej umowy o pracę na czas określony z Misją Eulex Kosowo, to skarżący został wyraźnie poinformowany pismem z dnia 26 czerwca 2014 r., że w związku z decyzją państw członkowskich z dnia 24 czerwca 2014 r. o restrukturyzacji Misji Eulex Kosowo jego stanowisko specjalisty ds. technologii informatycznych („IT Officer”), które zajmował w ramach Misji od dnia jego zatrudnienia, po dniu 14 listopada 2014 r. zostanie zlikwidowane i że w konsekwencji jego umowa nie zostanie przedłużona po tej dacie. Informacja ta została zatem formalnie przekazana skarżącemu na niespełna pięć miesięcy przed zakończeniem jego perspektyw pracy w ramach tej Misji, to jest przed dniem 14 listopada 2014 r., i nieco mniej niż cztery miesiące przed datą końcową obowiązywania dziesiątej umowy o pracę na czas określony, ustaloną na dzień 14 października 2014 r. Ponadto w piśmie tym wyraźnie wskazano przyczyny, dla których po dniu 14 listopada 2014 r. nie można mu będzie zaproponować nowej umowy o pracę z Misją w odniesieniu do obowiązków, które do tej pory wykonywał w ramach stosunku pracy z Misją.

186 To właśnie w tym szczególnym kontekście, bezpośrednio i ściśle związanym z restrukturyzacją Misji Eulex Kosowo, o której postanowiono w czerwcu 2014 r., po upływie okresu, na jaki zawarto dziesiątą umowę o pracę na czas określony, czyli w dniu 14 października 2014 r., zgodnie z treścią pisma z dnia 26 czerwca 2014 r., Misja Eulex Kosowo zaproponowała skarżącemu zawarcie ostatniej umowy o pracę na czas określony na okres od dnia 15 października do dnia 14 listopada 2014 r. Skarżący był zatem w pełni świadomy powodów i warunków, w jakich zaproponowano mu zawarcie tej ostatniej umowy o pracę na czas określony, jak również tego, że z uwagi na restrukturyzację Misji, a w konsekwencji likwidację stanowiska, które dotychczas zajmował, nie było możliwości przedłużenia jego umowy w zakresie wykonywanych przez niego obowiązków. Ta szczególna okoliczność doskonale obrazuje wyraźną tymczasowość i niepewność perspektyw, która charakteryzuje misję WPZiB, taką jak Misja Eulex Kosowo, a następnie samo jej istnienie. Ponadto oprócz zawarcia w art. 21 klauzuli arbitrażowej powierzającej jurysdykcję sądom Unii postanowienia tej umowy nie różniły się od postanowień zawartych w dziesiątej umowie o pracę na czas określony.

187 Z ustaleń zawartych w pkt 185 i 186 powyżej wynika, że oprócz obiektywnych powodów związanych z tymczasowym i podlegającym ciągłym zmianom charakterem mandatu Misji Eulex Kosowo pod względem jego trwania, zakresu i finansowania, które uzasadniały zawarcie dziesięciu pierwszych umów o pracę na czas określony, istniały też inne obiektywne powody, oparte na szczególnym kontekście, uzasadniające w sposób jeszcze bardziej konkretny i szczegółowy decyzję Misji o zaproponowaniu skarżącemu zawarcia ostatniej umowy o pracę na czas określony jedynie na okres jednego miesiąca. Ze względu na te obiektywne powody taka propozycja była koniecznym i odpowiednim środkiem zaspokojenia potrzeb, dla których nawiązano stosunek umowny. Data końca obowiązywania tej umowy o pracę na czas określony pokrywała się bowiem z datą przewidzianej likwidacji dotychczas zajmowanego przez niego stanowiska w ramach restrukturyzacji Misji, o której zadecydowała Rada i która została przeprowadzona przez Misję, a mianowicie datą 15 listopada 2014 r.

188 W związku z tym przede wszystkim istniały obiektywne powody uzasadniające na gruncie sekcji 9 ustawy z 2003 r. zawarcie jedenastu umów o pracę na czas określony. Tym samym zaproponowanie skarżącemu zawarcia ostatniej umowy o pracę na czas określony nie stanowiło nadużycia. Następnie w świetle rozważań przedstawionych w pkt 184 i 187 powyżej wniosek o przekształcenie jedenastu umów o pracę na czas określony w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony należy oddalić jako bezzasadny. Wreszcie, zgodnie z rozważaniami przedstawionymi w pkt 82 powyżej, wniosek o przekształcenie umów o pracę na czas określony zawartych między skarżącym a dwiema pierwszymi misjami, o których mowa w pkt 1 i 2 powyżej, również należy oddalić.

189 Wniosku tego nie są w stanie podważyć dodatkowe argumenty wysuwane przez skarżącego. Tak jest, po pierwsze, w odniesieniu do argumentu, że stosunek umowny i tak zostałby automatycznie przekształcony w umowę o pracę na czas nieokreślony, ponieważ jedenaście umów o pracę na czas określony zawsze było podpisywanych po dniu, w którym rozpoczął on wykonywanie swoich obowiązków.

190 O ile nie ulega wątpliwości, że wszystkie jedenaście umów o pracę na czas określony zostało podpisanych już po ich wejściu w życie, wystarczy zauważyć, że zasada, na którą powołuje się skarżący, wynika z przepisów art. 9 belgijskiej ustawy z dnia 3 lipca 1978 r. o umowach o pracę (*Moniteur belge* z dnia 22 sierpnia 1978 r., s. 9277). Tymczasem, jak stwierdzono w pkt 139 powyżej, prawem krajowym mającym zastosowanie w niniejszej sprawie jest prawo irlandzkie, które nie zawiera, nawet w głównych zarysach, porównywalnej normy będącej wyrazem formalizmu umownego. Argument ten jest zatem bezzasadny.

191 Po drugie, należy również oddalić argument skarżącego, że wobec nieprzekazania mu wszystkich dokumentów stanowiących integralną część umów, a w szczególności komunikatu C(2009) 9502, przed podpisaniem pierwszej umowy o pracę na czas określony nie został on poinformowany o przysługujących mu prawach podatkowych i socjalnych. Skarżący twierdzi w tym względzie, że w braku świadomej zgody i w braku informacji na temat przepisów mających zastosowanie do jedenastu umów o pracę na czas określony umowy te były nieważne, wobec czego również z tego powodu stosunek umowny powinien zostać przekształcony w jedną umowę o pracę na czas określony.

192 Misja Eulex Kosowo kwestionuje twierdzenie, że wyrażenie przez skarżącego zgody było wadliwe.

193 Odnosząc się do niepoinformowania go – jak twierdzi skarżący – o jego prawach podatkowych i socjalnych przed podpisaniem pierwszej umowy o pracę na czas określony, w pkt 113 powyżej ustalono już, że komunikat C(2009) 9502 został mu w rzeczywistości przekazany przed podpisaniem tej umowy.

194 Tymczasem nie ulega wątpliwości, że we wspomnianym komunikacie, który stanowił integralną część pierwszych dziewięciu umów o pracę na czas określony zawartych między skarżącym a szefem Misji Eulex Kosowo, poza przepisami mającymi zastosowanie do stosunku pracy wyraźnie wymieniono wszystkie prawa socjalne i podatkowe skarżącego. Należy też zaznaczyć przede wszystkim, że w wiadomości elektronicznej z dnia 9 lutego 2010 r., w którym przekazano mu komunikat C(2009) 9502 (zob. pkt 113 powyżej), dział zasobów ludzkich Misji wyjaśnił procedurę i zasady mające zastosowanie między innymi do określenia jego grupy zaszeregowania i wynagrodzenia w celu przygotowania oferty zatrudnienia. Następnie skarżący odesłał w tym celu należycie wypełniony i opatrzony datą 22 lutego 2010 r. formularz oświadczenia o miejscu zamieszkania. Wreszcie, w wiadomości elektronicznej z dnia 18 marca 2010 r. Misja, po pierwsze, poinformowała skarżącego między innymi, na podstawie dokumentów, które przedstawił w odpowiedzi na wiadomość elektroniczną z dnia 9 lutego 2010 r., o kategorii, do której należy jego stanowisko, grupie i stopniu zaszeregowania, wynagrodzeniu i innych elementach uposażenia, godzinach i rozkładach czasu pracy w ramach Misji oraz przysługujących mu prawach do urlopów i polisie ubezpieczeniowej o wysokim stopniu ryzyka, którą będzie objęty. Po drugie, zwróciła się do skarżącego o potwierdzenie przyjęcia oferty zatrudnienia załączonej do wiadomości elektronicznej dnia 18 marca 2010 r. oraz o podanie dokładnej daty przyjazdu, uściślając przy tym, że może on przedtem zwrócić się o wszelkie informacje, które uzna za użyteczne. Skarżący odesłał ofertę pracy, w której określono jego stanowisko, grupę zaszeregowania, wynagrodzenie i datę końcową obowiązywania jego pierwszej umowy o pracę na czas określony, podpisaną i opatrzoną datą 25 marca 2010 r.

195 Z wszystkich powyższych ustaleń wynika, że skarżący zawarł pierwszą umowę o pracę na czas określony z Misją Eulex Kosowo z pełną świadomością swoich warunków zatrudnienia oraz praw socjalnych i podatkowych. Ponadto w swoich pismach skarżący nie twierdził, że nie otrzymał dokumentów załączonych do dziesięciu kolejnych umów o pracę na czas określony, które zawarł następnie z Misją. Co się tyczy ostatniej umowy o pracę na czas określony, jak wskazano w pkt 138 powyżej, informacje dotyczące praw socjalnych i podatkowych skarżącego były zawarte w samej umowie. W związku z tym do tej ostatniej umowy o pracę na czas określony załączono jedynie opis stanowiska skarżącego, tabelę wynagrodzeń oraz oświadczenie o wskazaniu osoby uposażonej („Beneficiary form” lub „Designation form”).

196 Po trzecie, argument skarżącego dotyczący naruszenia sekcji 8 ust. 2 ustawy z 2003 r. również jest bezzasadny.

197 W tym względzie, jak wskazano w pkt 87 powyżej, skarżący utrzymuje, że naruszenie przepisów sekcji 8 ustawy z 2003 r. automatycznie prowadzi do przekształcenia umów o pracę na czas nieokreślony w umowę o pracę na czas określony. Podobnie w odpowiedzi na nowe pytanie zadane w ramach trzeciego środka organizacji postępowania skarżący wyraźnie wskazał, że jego żądanie naprawienia szkody z tytułu odpowiedzialności umownej wynikającej z niezgodnego z prawem rozwiązania jego stosunku pracy dotyczy przekształcenia jego stosunku umownego w ramach Misji w oparciu o „zastosowanie [sekcji 9 ustawy z 2003 r.]”.

198 Zgodnie z sekcją 8 ust. 2 ustawy z 2003 r., jeżeli pracodawca proponuje przedłużenie umowy o pracę na czas określony, jest on zobowiązany do pisemnego powiadomienia pracownika, najpóźniej do dnia przedłużenia umowy o pracę, o obiektywnych powodach uzasadniających to przedłużenie oraz o braku propozycji zawarcia umowy o pracę na czas nieokreślony. Zgodnie z sekcją 8 ust. 4 tej ustawy, jeżeli pracodawca nie udzielił tej informacji na piśmie lub gdy informacja ta jest wymijająca i niejednoznaczna, należy wyciągnąć z tej okoliczności słuszne i sprawiedliwe konsekwencje w świetle okoliczności danej sprawy.

199 Przede wszystkim należy na wstępie stwierdzić z jednej strony, że chociaż przepisy sekcji 8 ust. 4 ustawy z 2003 r. przewidują, że w przypadku naruszenia przez pracodawcę obowiązku uprzedniego poinformowania pracownika na piśmie przewidzianego w ust. 2 tej sekcji należy wyciągnąć słuszne i sprawiedliwe konsekwencje w świetle okoliczności danej sprawy, to irlandzki ustawodawca nie przewidział, że takie konsekwencje mają polegać na przekształceniu spornych umów o pracę na czas określony w umowę o pracę na czas nieokreślony. Przepisy te różnią się w tym względzie od przepisów sekcji 9 ust. 3 ustawy z 2003 r., z których wynika, że wspomniany prawodawca przewidział, tym razem wyraźnie, iż w przypadku naruszenia ust. 1 i 2 tej sekcji dana umowa o pracę na czas określony ulega przekształceniu w umowę o pracę na czas nieokreślony.

200 Z drugiej strony z orzecznictwa sądów irlandzkich, a w szczególności z wyroku Labour Court of Ireland (sądu pracy, Irlandia) z dnia 24 lutego 2009 r. w sprawie National University of Ireland Maynooth przeciwko Dr. Ann Buckley (FTD092), w odniesieniu do którego to wyroku do stron zwrócono się w ramach trzeciego środka organizacji postępowania o przedstawienie uwag, że w przypadku zastosowania przepisów sekcji 8 ust. 4 ustawy z 2003 r. słuszne i sprawiedliwe konsekwencje, jakie wyciągają te sądy w przypadku naruszenia sekcji 8 ust. 2 ustawy z 2003 r. i istnienia obiektywnych powodów zawarcia umów o pracę na czas określony, przybierają postać odszkodowania pieniężnego.

201 Dalej, odnosząc się do zarzucanego naruszenia przepisów sekcji 8 ust. 2 ustawy z 2003 r. w niniejszej sprawie, niewątpliwie można uznać, że przy zawieraniu jedenastej umowy o pracę na czas określony, której wykonanie rozpoczęło się w dniu 15 października 2014 r., zostały spełnione wymogi uprzedniego poinformowania pracownika na piśmie w jednoznaczny i niewymijający sposób. W piśmie z dnia 26 czerwca 2014 r. Misja Eulex Kosowo wyjaśniła bowiem w sposób jasny i jednoznaczny, że ze względu na likwidację stanowiska skarżącego z dniem 15 listopada 2014 r. po upływie okresu dziesiątej umowy o pracę na czas określony może zaproponować mu jedynie ostatnią umowę o pracę na czas określony. Jak wynika z pkt 185–187 powyżej, podniesiony powód stanowił powód o charakterze obiektywnym w rozumieniu sekcji 7 ustawy z 2003 r., gdyż był bezpośrednio związany z tymczasowym charakterem Misji.

202 Jednakże wbrew temu, co twierdzi Misja Eulex Kosowo, i zgodnie z tym, co podnosi skarżący w odpowiedzi na trzeci środek organizacji postępowania, ani z postanowień umów o pracę na czas określony od drugiej do dziesiątej, w tym załączonych do nich dokumentów, ani z sześciu PER nie wynika, że Misja formalnie i szczegółowo poinformowała skarżącego, zgodnie z przepisami sekcji 8 ust. 2 ustawy z 2003 r., na piśmie i przed wejściem w życie przedłużonych umów o pracę na czas określony, o obiektywnych powodach, dla których zaproponowała mu zawarcie wspomnianych umów o pracę na czas określony i nie mogła zaproponować zawarcia umowy o pracę na czas nieokreślony. Misja Eulex Kosowo powołuje się w tym względzie na informacje zawarte jej zdaniem w tych PER i w dokumentach załączonych do umów o pracę na

czas określony, dotyczących tymczasowego charakteru Misji Eulex Kosowo, a mianowicie w szczególności ograniczonego czasu trwania kolejnych mandatów Misji lub kadencji jej szefów lub jej okresowo przydzielanego budżetu.

203 Otóż należy stwierdzić, po pierwsze, że nie ulega wątpliwości, iż umowy o pracę na czas określony od drugiej do dziesiątej nie zostały podpisane przed ich odpowiednimi datami wejścia w życie. W związku z tym w przeciwieństwie do tego, co przewidują przepisy sekcji 8 ust. 2 ustawy z 2003 r., zawarte w tych umowach pisemne informacje nie mogły zostać formalnie i konkretnie podane do wiadomości skarżącego przed tymi datami.

204 Po drugie, należy również stwierdzić, że jeśli chodzi o sześć PER, niektóre z nich dotyczyły okresów pracy objętych kilkoma umowami o pracę na czas określony, w związku z czym obowiązek informacyjny przewidziany w sekcji 8 ust. 2 ustawy z 2003 r. w oczywisty sposób nie mógł być przestrzegany w ten sposób przy przedłużaniu umów o pracę na czas określony od drugiej do dziewiątej. Tak jest na przykład w przypadku czwartego PER, który dotyczył okresu od dnia 15 czerwca 2012 r. do dnia 14 czerwca 2013 r., czyli okresu objętego szóstą, siódmą i ósmą umową o pracę na czas określony. Skarżący w oczywisty sposób nie został zatem poinformowany na piśmie o obiektywnych powodach uzasadniających przedstawioną mu propozycję zawarcia siódmej i ósmej umowy o pracę na czas określony.

205 Co się nadal tyczy tych sześciu PER, drugi PER, który dotyczył okresu od dnia 15 października 2010 r. do dnia 20 lipca 2011 r., faktycznie zawierał wzmiankę „przewidziana data zakończenia Misji: 14 października 2011 r.”. Jednakże informacja ta jest błędna. W rzeczywistości w dniu podpisania drugiego PER, czyli w dniu 8 sierpnia 2011 r., jak wynika z pkt 160 powyżej, w związku z przyjęciem decyzji 2010/322 mandat Misji został przedłużony do dnia 14 czerwca 2012 r. Jak wynika z pkt 162 i 172 powyżej, dzień 14 października 2011 r. odpowiadał zarazem końcowi okresu objętego finansowymi kwotami odniesienia przeznaczonymi na finansowanie Misji, jak i dacie zakończenia kadencji ówczesnego szefa Misji.

206 Z powyższych rozważań wynika, że oprócz braku wyczerpujących informacji odnoszących się do przedłużenia umów o pracę na czas określony od drugiej do dziesiątej informacje, na których oparła się Misja Eulex Kosowo w odniesieniu do tych umów, były pod pewnymi względami niejednoznaczne, a nawet nieprawdziwe, w związku z czym nie spełniały one wymogów dotyczących uprzedniego przekazania pracownikowi konkretnych informacji zawartych w sekcji 8 ust. 2 ustawy z 2003 r.

207 Skarżący ma zatem rację, twierdząc, że doszło do naruszenia przepisów sekcji 8 ust. 2 ustawy z 2003 r.

208 Co się natomiast tyczy słusznych i sprawiedliwych konsekwencji, jakie należy wyciągnąć z tego naruszenia na podstawie sekcji 8 ust. 4 ustawy z 2003 r., należy przypomnieć, że z przepisów regulujących postępowanie przed sądami Unii, w szczególności z art. 21 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz art. 76 i art. 84 ust. 1 regulaminu postępowania, wynika, że co do zasady to strony określają spór i ustalają jego zakres oraz że sąd Unii nie może orzekać ultra petita (zob. wyrok z dnia 17 września 2020 r., Alfamicro/Komisja, C-623/19 P, niepublikowany, EU:C:2020:734, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo). Dokładniej rzecz ujmując, jeżeli do Sądu zwrócono się na podstawie art. 272 TFUE jako sądu właściwego dla umowy, powinien on wydać orzeczenie wyłącznie w ramach stanu prawnego i faktycznego określonego przez strony sporu (zob. wyrok z dnia 17 września 2020 r., Alfamicro/Komisja, C-623/19 P, niepublikowany, EU:C:2020:734, pkt 41 i przytoczone tam orzecznictwo).

209 W niniejszej sprawie, jak wskazano w pkt 197 powyżej, w zakresie, w jakim podnosi on naruszenie przepisów sekcji 8 ustawy z 2003 r., po pierwsze, skarżący wyraźnie oświadczył, że domaga się przekształcenia umów o pracę na czas określony w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony, co byłoby automatyczną konsekwencją tego naruszenia. Po drugie, skarżący wyraźnie przypomniał, że jego roszczenie odszkodowawcze związane z niezgodnym z prawem rozwiązaniem stosunku pracy opiera się na przekształceniu jego stosunku umownego na podstawie sekcji 9 ustawy z 2003 r. z misjami, w których kolejno pracował. Z rozważań przedstawionych w pkt 199 i 200 powyżej wynika jednak, że taki wniosek o przekształcenie nie może zostać uwzględniony wyłącznie na podstawie naruszenia sekcji 8 ustawy z 2003 r. Jest tak tym bardziej, że – jak stwierdzono w pkt 188 powyżej – na gruncie sekcji 9 ustawy z 2003 r. w niniejszej sprawie istniały obiektywne powody zawarcia jedenastu kolejnych umów o pracę na czas określony.

210 W świetle wszystkich powyższych rozważań żądanie przekształcenia kolejnych umów o pracę na czas określony w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony należy oddalić.

b) W przedmiocie żądania naprawienia wszystkich szkód z tytułu odpowiedzialności umownej

211 Żądanie skarżącego dotyczące naprawienia szkód z tytułu odpowiedzialności umownej zawarty w żądaniu pierwszym opiera się na przekształceniu umów o pracę na czas określony w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony z powodu nadużycia stosowania kolejnych umów o pracę na czas określony, którego dopuściły się pozwane, oraz naruszenia zasad formalizmu umownego obowiązujących w prawie belgijskim lub irlandzkim. W tym kontekście podnosi on naruszenie praw socjalnych, które przysługiwałyby mu jako pracownikowi zatrudnionemu na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, w szczególności w zakresie zabezpieczenia społecznego i emerytury, ale także w zakresie informacji, konsultacji, doręczenia i rozwiązania umowy. Skarżący domaga się zatem przywrócenia z mocą wsteczną wszystkich praw, które powinny były mu przysługiwać w związku z zawarciem takiej umowy.

212 Pozwane nie zgadzają się z argumentami skarżącego.

213 W tym względzie należy zauważyć, po pierwsze, że zgodnie z wnioskiem przedstawionym w pkt 82 i 188 powyżej zarzut oparty na nadużyciu stosowania umów o pracę na czas określony, którego miała dopuścić się Misja Eulex Kosowo, należy oddalić, podobnie jak w konsekwencji wniosek o przekształcenie stosunku umownego nawiązanego przez skarżącego z Misją Eulex Kosowo, oraz kolejno z dwiema pierwszymi misjami, o których mowa w pkt 1 i 2 powyżej, w umowę o pracę na czas nieokreślony.

214 Po drugie, jak wynika z pkt 189–195 powyżej, skarżący niesłusznie zarzuca Misji Eulex Kosowo, że przy zawieraniu jedenastu umów o pracę na czas określony naruszyła zasady formalne oraz obowiązki informacyjne wobec pracownika, i powołuje się tym samym na nieważność tych umów ze względu na wadliwość jego zgody.

215 W związku z tym wniosek o naprawienie szkód z tytułu odpowiedzialności umownej przedstawiony przez skarżącego w ramach zarzutu pierwszego należy oddalić jako bezzasadny.

216 W świetle ustaleń przedstawionych w pkt 188 i 215 powyżej należy oddalić wnioski zawarte w ramach żądania pierwszego jako bezzasadne, bez konieczności orzekania w przedmiocie zarzutu niedopuszczalności tych wniosków, o którym mowa w pkt 74 powyżej, podniesionego

przez pozwane (zob. podobnie i analogicznie wyroki: z dnia 26 lutego 2002 r., Rada/Boehringer, C-23/00 P, EU:C:2002:118, pkt 52; z dnia 1 grudnia 1999 r., Boehringer/Rada i Komisja, T-125/96 i T-152/96, EU:T:1999:302, pkt 143, 146).

2. W przedmiocie żądania, przedstawionego tytułem głównym, zasądzenia odszkodowania za szkody poniesione z tytułu odpowiedzialności pozaumownej (żądanie drugie)

217 W odniesieniu do żądania drugiego, również przedstawionego tytułem głównym, skarżący wnosi do Sądu, po pierwsze, o stwierdzenie, że poprzez podjęcie w trakcie jego pracy w misjach międzynarodowych Unii decyzji o zatrudnieniu go jako członka międzynarodowego personelu cywilnego na podstawie umowy, a nie jako członka personelu tymczasowego na podstawie WZIP, Rada, Komisja i ESDZ naruszyły różne przepisy prawa, w szczególności niektóre postanowienia traktatu, i potraktowały go w sposób dyskryminujący. Po drugie, w świetle różnych szkód majątkowych i wynikających z regulaminu pracowniczego, które spowodowało to bezprawne zachowanie, skarżący wnosi o zasądzenie od trzech pozwanych odszkodowania na jego rzecz w wysokości ustalonej przez strony w terminie wyznaczonym przez Sąd.

218 Rada, Komisja, ESDZ i Misja Eulex Kosowo nie zgadzają się z argumentami skarżącego. Ponadto w uwagach dotyczących odpowiedzi skarżącego na drugi środek organizacji postępowania, zgodnie z którym jego roszczenie odszkodowawcze podniesione w ramach żądania drugiego opiera się na art. 268 TFUE i 340 ust. 2 TFUE, Komisja i ESDZ podnoszą, że owo roszczenie jest niedopuszczalne.

219 Na wstępie należy stwierdzić, że jak już stwierdzono w pkt 60 powyżej, żądanie drugie, przedstawione tytułem głównym, opiera się na przepisach art. 268 i 340 TFUE i ma na celu zasądzenie od Rady, Komisji i ESDZ odszkodowania za szkody z tytułu odpowiedzialności pozaumownej, jakie skarżący miał ponieść z powodu przyjętej przez nie polityki naboru międzynarodowego personelu cywilnego w ramach Misji.

220 Przede wszystkim niezależnie od niedopuszczalności drugiego żądania podniesionej przez Komisję i ESDZ Sąd uważa, że kierując się względami ekonomii procesowej i w interesie należytego sprawowania wymiaru sprawiedliwości, w celu udzielenia stronom głównym pełnej i użytecznej odpowiedzi na to żądanie należy na początku rozpatrzyć je co do istoty, zgodnie z orzecznictwem, o którym mowa w pkt 79 powyżej.

221 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 340 akapit drugi TFUE „w dziedzinie odpowiedzialności pozaumownej Unia powinna naprawić, zgodnie z zasadami ogólnymi, wspólnymi dla praw państw członkowskich, szkody wyrządzone przez jej instytucje lub jej pracowników przy wykonywaniu ich funkcji”. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem powstanie odpowiedzialności pozaumownej Unii, w rozumieniu art. 340 akapit drugi TFUE, z powodu niezgodnego z prawem działania jej organów jest uzależnione od łącznego spełnienia określonych przesłanek, a mianowicie: bezprawności działania zarzucanego instytucjom, rzeczywistego charakteru szkody oraz istnienia związku przyczynowego między zarzucanym instytucjom działaniem a poniesioną szkodą (zob. wyroki: z dnia 9 września 2008 r., FIAMM i in./Rada i Komisja, C-120/06 P i C-121/06 P, EU:C:2008:476, pkt 106 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 25 listopada 2014 r., Safa Nicu Sepahan/Rada, T-384/11, EU:T:2014:986, pkt 47).

222 Te trzy przesłanki mają charakter kumulatywny. Z powyższego wynika, że jeżeli jedna z tych przesłanek nie jest spełniona, skargę należy oddalić w całości, bez konieczności badania pozostałych przesłanek (zob. podobnie wyrok z dnia 7 grudnia 2010 r., Fahas/Rada, T-49/07, EU:T:2010:499, pkt 93; postanowienie z dnia 17 lutego 2012 r., Dagher/Rada, T-218/11, niepublikowane, EU:T:2012:82, pkt 34).

223 Ponadto przesłanka dotycząca istnienia bezprawnego działania instytucji Unii wymaga wystarczająco istotnego naruszenia normy prawnej przyznającej uprawnienia jednostkom (zob. podobnie wyrok z dnia 30 maja 2017 r., Safa Nicu Sepahan/Rada, C-45/15 P, EU:C:2017:402, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo).

224 W rozpatrywanej sprawie, odnosząc się w pierwszej kolejności do naruszenia – jak twierdzi skarżący – zasad prawnych, w szczególności prawa pierwotnego, po pierwsze, należy stwierdzić, że skarżący, bez sprecyzowania, które postanowienia ma na myśli, zacytował w przypisie 63 skargi fragment monografii dotyczącej ogólnego prawa materialnego Unii, w którym jest mowa o art. 39 i 42 WE. Tymczasem należy przypomnieć, że wspomniane artykuły znajdują się w rozdziale I, zatytułowanym „Pracownicy", będącym częścią tytułu III – „Swobodny przepływ osób, usług i kapitału", należącego do trzeciej części traktatu WE, zatytułowanej „Polityki Wspólnoty", oraz że wewnątrz Unii zapewniony jest swobodny przepływ pracowników [art. 75 TFUE (dawny art. 39 WE)]. W myśl art. 48 TFUE (dawnego art. 42 WE) prawodawca Unii przyjmuje w dziedzinie zabezpieczenia społecznego środki niezbędne do ustanowienia swobodnego przepływu pracowników. Ponieważ stosunek pracy rozpatrywany w niniejszej sprawie został zawarty i był wykonywany wyłącznie poza terytorium Unii, niniejsza sprawa w żaden sposób nie łączy się z korzystaniem przez skarżącego z prawa do swobodnego przemieszczania się jako pracownika, w związku z czym twierdzenie, zgodnie z którym dyskryminacja, której miały dopuścić się trzy pierwsze pozwane, „jest sprzeczna z zasadą pewności prawa", jest oczywiście bezzasadne.

225 Po drugie, odnosząc się do zarzutu dotyczącego nadużycia władzy, którego miały dopuścić się Rada, Komisja i ESDZ, skarżący twierdzi w istocie, że wprowadzony i stosowany przez nie system zatrudniania personelu misji naruszał przepisy prawa pierwotnego. Twierdzi też, że same instytucje również zdawały sobie sprawę z ryzyka prawnego, finansowego i związanego z utratą reputacji, jakie niosą za sobą umowy zawarte pomiędzy poszczególnymi misjami WPZiB a międzynarodowym personelem cywilnym. W tym względzie skarżący odsyła, po pierwsze, do sprawozdania rocznego z działalności za rok 2012, sporządzonego przez Służbę Komisji ds. Instrumentów Polityki Zagranicznej („Service for Foreign Policy Instruments"), a po drugie, do dokumentów, które zostały sporządzone dla Rady przez Grupę Roboczą ds. Stosunków Zewnętrznych (RELEX).

226 W tym względzie należy przypomnieć, że art. 28 TUE, który zastąpił i zmienił art. 14 traktatu UE w brzmieniu obowiązującym w chwili utworzenia Misji Eulex Kosowo (zob. pkt 158 powyżej), przewiduje w ust. 1 akapit pierwszy, że jeżeli sytuacja międzynarodowa wymaga działań operacyjnych Unii, Rada przyjmuje niezbędne decyzje oraz określa ich zasięg, cele, zakres i środki, jakie mają być oddane do dyspozycji Unii, warunki wprowadzania ich w życie oraz – w razie potrzeby – czas ich trwania. Należy zatem stwierdzić, że w szczególnym kontekście unormowań dotyczących WPZiB to do Rady należy decyzja o środkach, jakie mają być udostępnianie Unii, oraz o warunkach wykonywania decyzji, które przyjmuje w ramach działań operacyjnych Unii. Ponieważ przepis ten nie zawiera żadnych ograniczeń co do środków, do których się odnosi, należy przyjąć, że dotyczą one w szczególności środków osobowych udostępnionych na potrzeby tego działania.

227 To właśnie na podstawie tych postanowień szczególnych dotyczących WPZiB, które były zawarte już w art. 14 traktatu UE w brzmieniu obowiązującym w 2008 r., Rada przewidziała w art. 9 ust. 3 wspólnego działania 2008/124, że w zależności od potrzeb Misja Eulex Kosowo może również zatrudniać na podstawie umów międzynarodowy personel cywilny i personel miejscowy. W odniesieniu do warunków zatrudnienia międzynarodowego personelu cywilnego Rada zdecydowała przede wszystkim, jak wynika z art. 10 ust. 3 wspólnego działania 2008/124 w jego pierwotnej wersji, że „warunki zatrudnienia oraz prawa i obowiązki międzynarodowego i miejscowego personelu cywilnego są określane w umowach zawartych między szefem Misji a członkami personelu". Przepis ten pozostał niezmieniony do chwili przyjęcia decyzji 2014/349, która go zmieniła w celu uwzględnienia okoliczności przyznania Misji Eulex Kosowo osobowości prawnej na podstawie art. 15a, który został dodany do wspólnego działania 2008/124. W związku z tym przepis ten jest odtąd stosowany w odniesieniu do umów zawartych między Misją Eulex Kosowo a członkami personelu.

228 Z powyższych ustaleń wynika, że to na podstawie postanowień prawa pierwotnego odnoszących się konkretnie do WPZiB w unormowaniach dotyczących Misji Eulex Kosowo wyraźnie ustanowiono podstawę prawną umożliwiającą szefowi Misji, a następnie samej Misji zatrudnienie międzynarodowego personelu cywilnego na podstawie umowy.

229 Ponadto skarżący bezskutecznie powołuje się, po pierwsze, na sprawozdanie roczne z działalności za rok 2012 sporządzone przez Służbę Komisji ds. Instrumentów Polityki Zagranicznej, które zawierało propozycję objęcia pracowników kontraktowych zatrudnionych w ramach Misji WPZiB przepisami WZIP, która to propozycja została przedstawiona w celu „uniknięcia ryzyka prawnego, finansowego i związanego z naruszeniem dobrego imienia", a po drugie, na dokumenty, które zostały sporządzone dla Rady przez grupę RELEX i miały zawierać propozycje dotyczące nowych ram prawnych dla międzynarodowego personelu cywilnego. Nawet bowiem gdyby założyć, że istnienie takich propozycji potwierdziłoby się, należy zauważyć, iż skarżący nie wykazał, w jaki sposób sama okoliczność, że nie zostały one przyjęte, stanowiła wystarczająco poważne naruszenie normy prawnej mającej na celu przyznanie praw jednostkom.

230 W drugiej kolejności w odniesieniu do naruszenia – jak twierdzi skarżący – zasad równego traktowania i niedyskryminacji, po pierwsze, skarżący nie ma racji, twierdząc, że pomiędzy różnymi członkami personelu kontraktowego Misji Eulex Kosowo dochodziło do dyskryminacji ze względu na stosowanie różnych praw krajowych, do których odsyłały postanowienia umowne oparte na komunikacie C(2009) 9502. Zgodnie bowiem z utrwalonym orzecznictwem zasada równego traktowania wymaga, by porównywalne sytuacje nie były traktowane w sposób odmienny, a sytuacje odmienne nie były traktowane w sposób identyczny, chyba że takie traktowanie jest obiektywnie uzasadnione (zob. wyrok z dnia 10 października 2013 r., Manova, C-336/12, EU:C:2013:647, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo). W świetle tego orzecznictwa należy stwierdzić, że mimo zawierania przez członków międzynarodowego personelu cywilnego indywidualnych umów z Misją Eulex Kosowo byli oni traktowani na tych samych zasadach, które w ich umowach zostały sformułowane w sposób identyczny (zob. podobnie postanowienie z dnia 30 września 2014 r., Bitiqi i in./Komisja i in., T-410/13, niepublikowane, EU:T:2014:871, pkt 35). W konsekwencji twierdzenie to należy oddalić jako bezzasadne.

231 Po drugie, skarżący nie ma też racji, twierdząc, że poniósł szkodę z powodu nierównego traktowania i dyskryminacji w porównaniu z jego europejskimi współpracownikami mającymi status pracowników podlegających przepisom WZIP, który to status powinien zostać mu

przyznany jako pracownikowi zatrudnionemu w ESDZ, oraz dodając, że zgodnie z decyzją ustanawiającą ECMM członkowie personelu powinni być zatrudniani tylko jako „personel europejski”.

232 Z jednej bowiem strony, jak wynika z pkt 224–230 powyżej, prawodawca nie naruszył prawa, wprowadzając w ramach unormowań dotyczących Misji Eulex Kosowo podstawę prawną umożliwiającą szefowi Misji, a następnie samej Misji Eulex Kosowo zatrudnienie międzynarodowego personelu cywilnego na podstawie umowy. Z drugiej strony, w odniesieniu do twierdzenia, zgodnie z którym z decyzji ustanawiającej ECMM wynika, że członkowie personelu powinni być zatrudniani tylko jako „personel europejski”, należy stwierdzić, że skarżący nie przedstawił ani wspomnianej decyzji, ani żadnej informacji na poparcie tego twierdzenia. W każdym wypadku należy zauważyć, że protokół ustaleń podpisany w Belgradzie w dniu 13 lipca 1991 r., na podstawie którego utworzono ECMM, przemianowaną następnie na EUMM, nie zawiera przepisu, z którego wynikałoby, że członkowie personelu kontraktowego byli następnie zatrudniani w ramach Misji Eulex Kosowo w sposób niezgodny z prawem.

233 W trzeciej kolejności skarżący również bezskutecznie powołuje się, po pierwsze, na wyrok tribunal du travail francophone de Bruxelles [francuskojęzycznego sądu pracy w Brukseli (Belgia)] z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie RG nr 12/3600/A, a po drugie, na wyrok z dnia 5 października 2004 r., Sanders i in./Komisja (T-45/01, EU:T:2004:289), które mają świadczyć nie tylko o istnieniu problemu dyskryminacji wynikającej z „nieeuropejskich” umów, ale także mają ilustrować konsekwencje finansowe, jakie ta okoliczność niesie dla instytucji europejskich.

234 Po pierwsze bowiem, skarżący nie wyjaśnił, dlaczego wspomniane wyroki mogłyby w niniejszym przypadku stanowić podstawę roszczenia odszkodowawczego sformułowanego w żądaniu drugim.

235 Po drugie, co się tyczy wyroku tribunal du travail francophone de Bruxelles (francuskojęzycznego sądu pracy w Brukseli) z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie RG nr 12/3600/A, należy stwierdzić, że spór, w którym wydano ten wyrok, dotyczył okoliczności faktycznych niemających żadnego związku z okolicznościami niniejszej sprawy. Spór ten dotyczył bowiem głównie roszczenia odszkodowawczego z tytułu rozwiązania umowy o pracę na czas określony z członkiem międzynarodowego personelu cywilnego zatrudnionym w Misji Eulex Kosowo w następstwie zwolnienia go z pracy z powodu ciężkiego naruszenia obowiązków pracowniczych. Otóż w wyroku tym tribunal du travail francophone de Bruxelles (francuskojęzyczny sąd pracy w Brukseli) uznał, że rozpatrywana umowa o pracę została wypowiedziana przed upływem zwykłego terminu jej rozwiązania z powodów innych niż ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych, niezdolność do pracy lub wystąpienie siły wyższej, wbrew mającym zastosowanie francuskim przepisom prawa pracy, w związku z czym stronie powodowej przysługiwało odszkodowanie. W związku z tym, wobec niesprecyzowania przez skarżącego konsekwencji, jakie należałoby wyciągnąć z tego wyroku, Sąd sam nie może ich określić.

236 Podobnie, co się tyczy wyroku z dnia 5 października 2004 r., Sanders i in./Komisja (T-45/01, EU:T:2004:289), na który również powołuje się skarżący, wynikających z niego wniosków nie można zastosować w drodze analogii do niniejszej sprawy. W pkt 142 tego wyroku Sąd stwierdził bowiem, że nie proponując skarżącym, wbrew statutowi wspólnego przedsiębiorstwa, w którym pracowali, umów o pracę w charakterze członków personelu tymczasowego, Komisja naruszyła przy wykonywaniu swych uprawnień administracyjnych prawa, jakie zainteresowani wywodzą ze

wspomnianego statutu. Tymczasem w niniejszej sprawie skarżący nie wykazał, że na podstawie przepisów prawa Unii miał prawo być zatrudniony w ramach misji, o których mowa w pkt 1–3 powyżej, na zasadach wynikających z WZIP (lub zasadach równorzędnych).

237 W świetle wszystkich ustaleń przedstawionych w pkt 224–236 powyżej należy stwierdzić, że skarżący nie przedstawił dowodu wystarczająco istotnego naruszenia jakiejkolwiek normy prawnej mającej na celu przyznanie mu uprawnień.

238 W konsekwencji, wobec niespełnienia jednej z kumulatywnych przesłanek powstania odpowiedzialności pozaumownej Unii, roszczenie odszkodowawcze sformułowane w żądaniu drugim należy oddalić jako bezzasadne, bez konieczności orzekania w przedmiocie zarzutów niedopuszczalności tego żądania, o których mowa w pkt 74 i 218 powyżej, podniesionych przez pozwane, zgodnie z orzecznictwem przypomnianym w pkt 216 powyżej.

3. W przedmiocie żądania ewentualnego zmierzającego do naprawienia szkody z tytułu odpowiedzialności pozaumownej (żądanie trzecie)

239 Tytułem żądania ewentualnego, na wypadek gdyby Sąd oddalił roszczenie sformułowane tytułem głównym w ramach dwóch pierwszych żądań, skarżący domaga się odszkodowania z tytułu odpowiedzialności pozaumownej „instytucji europejskich". Utrzymuje on, że pozwane – w ramach stosunku umownego, który mu narzuciły – naruszyły zasady pewności prawa, poszanowania praw nabytych i ochrony uzasadnionych oczekiwań, prawo do dobrej administracji, zasady przejrzystości administracyjnej i obowiązek dbałości o dobro pracownika, zasadę ochrony jednostek i kodeks dobrej praktyki. Podnosi on, że odrzucenie dwóch pierwszych żądań, przedstawionych tytułem głównym, jako niedopuszczalnych bądź oddalenie ich jako bezzasadnych, świadczyłoby o naruszeniu przez pozwane tych zasad, prawa i obowiązku, a także tego kodeksu. W takiej sytuacji nie byłby bowiem „w stanie określić, jakim prawom podlegały jego umowy i w jakim terminie oraz w jakim zakresie mógł opierać się na tych prawach lub podnosić ich naruszenia". Twierdzi w związku z tym, że w przypadku oddalenia przez Sąd dwóch pierwszych żądań, podniesionych tytułem głównym, jako niedopuszczalnych, lub oddalenia ich jako bezzasadnych, spowodowałoby to powstanie po jego stronie szkody, którą szacuje na 150 000 EUR.

240 W uwagach dotyczących zarzutów niedopuszczalności podniesionych przez pozwane skarżący twierdzi, że ze skargi jasno wynika, iż w świetle naruszenia jego praw podstawowych wyraźnie zmierza on do uzyskania odszkodowania od instytucji z tytułu odpowiedzialności pozaumownej. Twierdzi, że nie jest w stanie bardziej szczegółowo wyjaśnić, które z jego praw zostały naruszone, ponieważ naruszenie to mogłoby zostać wykazane jedynie w przypadku, gdyby Sąd oddalił jego roszczenia sformułowane w dwóch pierwszych żądaniach, przedstawionych tytułem głównym. Te szczególne okoliczności niniejszej sprawy oraz mające do niej zastosowanie ramy prawne należy uwzględnić przy ocenie poszanowania przepisów art. 76 regulaminu postępowania. Z tych samych powodów, które zostały przedstawione w odniesieniu do żądania drugiego, skarżący uważa, że Trybunał jest właściwy do orzekania w przedmiocie żądania trzeciego. Ze względu na brak jasności, spójności i przewidywalności ustanowionych ram prawnych Komisja nie może zarzucać skarżącemu, że nie określił on odpowiedniego udziału w odpowiedzialności każdej z instytucji wymienionej w żądaniu trzecim.

241 W przypadku uznania trzeciego zarzutu za dopuszczalny, czemu Rada, Komisja i ESDZ są przeciwne ze względu na podnoszony przez nie brak jasności argumentów skarżącego, Rada, Komisja i ESDZ twierdzą, że zarzut ten należy oddalić jako bezzasadny.

242 Sąd uważa, że konieczne jest zbadanie dopuszczalności roszczenia odszkodowawczego z tytułu odpowiedzialności pozaumownej zawartego w żądaniu trzecim.

243 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 21 akapit pierwszy w związku z art. 53 akapit pierwszy statutu oraz art. 76 lit. d) regulaminu postępowania każda skarga powinna zawierać wskazanie przedmiotu sporu oraz zwięzłe omówienie podnoszonych zarzutów. Wskazanie to powinno być wystarczająco jasne i dokładne, by umożliwić stronie pozwanej przygotowanie obrony, a Sądowi wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie skargi, w stosownym wypadku bez dodatkowych informacji na jej poparcie. Aby skarga była dopuszczalna, konieczne jest, w celu zapewnienia pewności prawa i należytego sprawowania wymiaru sprawiedliwości, by istotne okoliczności faktyczne i prawne, na których została oparta, wynikały, choćby w sposób zwięzły, lecz spójny i zrozumiały z samej treści skargi. W szczególności aby zostały spełnione te wymogi, skarga mająca na celu naprawienie szkody potencjalnie wyrządzonej przez instytucję Unii powinna zawierać elementy pozwalające zidentyfikować działanie, które strona skarżąca zarzuca instytucji, powody, dla których uważa, że między działaniem a szkodą, na której poniesienie się powołuje, istnieje związek przyczynowy, jak również charakter i rozmiar tej szkody (zob. wyrok z dnia 2 marca 2010 r., Arcelor/Parlament i Rada, T-16/04, EU:T:2010:54, pkt 132 i przytoczone tam orzecznictwo; postanowienie z dnia 5 października 2015 r., Grigoriadis i in./Parlament i in., T-413/14, niepublikowane, EU:T:2015:786, pkt 30).

244 Tymczasem należy stwierdzić, że ani skarga, nawet rozpatrywana w całości, ani późniejsze pisma skarżącego nie pozwalają na zidentyfikowanie z wymaganym stopniem jasności i precyzji istnienia wystarczająco bezpośredniego związku przyczynowego między naruszeniami, które miały popełnić pozwane, a szkodą, na którą powołuje się skarżący w ramach roszczenia odszkodowawczego przedstawionego w żądaniu trzecim.

245 Skarżący podnosi bowiem w istocie, że poniósł szkodę w związku z oddaleniem przez Sąd dwóch pierwszych żądań, sformułowanych tytułem głównym. To właśnie w związku z tą szkodą domaga się on stwierdzenia odpowiedzialności pozaumownej pozwanych na podstawie art. 268 i 340 TFUE.

246 W związku z tym, chociaż skarżący opiera swoje roszczenie odszkodowawcze na działaniach Sądu w celu ustalenia podnoszonej szkody, jego szkoda ma wynikać z odpowiedzialności pozaumownej pozwanych, co do zasady, z powodu ich bezprawnych – jak twierdzi – działań, opisanych w ramach dwóch pierwszych żądań, które miały spowodować po jego stronie szkody z tytułu odpowiedzialności umownej bądź pozaumownej. W tych okolicznościach Sąd nie jest w stanie zrozumieć, w jaki sposób jego decyzja o oddaleniu żądań sformułowanych tytułem głównym jako bezzasadnych mogłaby być źródłem szkody skarżącego, którą przypisuje pozwanym.

247 Z powyższego wynika, że żądanie trzecie sformułowane tytułem ewentualnym nie czyni zadość wymogom przewidzianym w art. 76 lit. d) regulaminu postępowania i w związku z tym należy je odrzucić jako oczywiście niedopuszczalne ze względu na brak jego jasności (zob. pkt 73 i 241 powyżej).

248 W świetle rozważań zawartych w pkt 216, 238 i 247 powyżej oraz mając na uwadze oddalenie żądań pierwszego i drugiego jako bezzasadnych i odrzucenie żądania trzeciego jako niedopuszczalnego, skargę należy oddalić w całości, bez potrzeby orzekania w przedmiocie pozostałych zarzutów niedopuszczalności podniesionych przez pozwane, zgodnie z orzecznictwem przypomnianym w pkt 216 powyżej.

V. W przedmiocie kosztów

249 Zgodnie z art. 219 regulaminu postępowania w orzeczeniu wydanym po uchyleniu jego orzeczenia i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania Sąd orzeka o kosztach, po pierwsze, postępowania przed Sądem, a po drugie, postępowania odwoławczego przed Trybunałem.

250 Zgodnie z art. 134 § 1 regulaminu postępowania kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.

251 Artykuł 134 § 3 wspomnianego regulaminu stanowi, że w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań każdej ze stron każda z nich pokrywa własne koszty.

252 W wyroku wydanym w postępowaniu odwoławczym Trybunał orzekł, że rozstrzygnięcie o kosztach nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie. Stosownie do art. 219 regulaminu postępowania Sąd musi wobec tego orzec w niniejszym wyroku o kosztach, po pierwsze, postępowania przed Sądem, a po drugie, postępowania odwoławczego przed Trybunałem.

253 Ponieważ strony pozwane przegrały sprawę w postępowaniu odwoławczym przed Trybunałem w sprawie C-43/17 P, należy obciążyć je ich własnymi kosztami oraz kosztami poniesionymi przez skarżącego w tym postępowaniu oraz w postępowaniu przed Sądem poprzedzającym odwołanie w sprawie T-602/15, ze skutkiem od chwili podniesienia przez nie zarzutów niedopuszczalności odpowiednio w odrębnych pismach procesowych w tym ostatnim postępowaniu.

254 Ponieważ skarżący przegrał sprawę co do istoty w postępowaniu po przekazaniu sprawy Sądowi do ponownego rozpoznania w sprawie T-602/15 RENV, należy obciążyć go jego własnymi kosztami, w tym kosztami związanymi z wniesieniem skargi, oraz kosztami poniesionymi przez pozwane w tym postępowaniu.

Z powyższych względów

SĄD (druga izba w składzie powiększonym)

orzeka, co następuje:

1) **Skarga zostaje oddalona.**

2) **Rada Unii Europejskiej, Komisja Europejska, Europejska Służba Działań Zewnętrznych (ESDZ) oraz Misja Eulex Kosowo pokrywają własne koszty oraz koszty poniesione przez skarżącego w związku z postępowaniem odwoławczym przed Trybunałem w sprawie C-43/17 P, a także pierwotnym postępowaniem przed Sądem w sprawie T-602/15, ze skutkiem od chwili podniesienia przez nie zarzutów niedopuszczalności odpowiednio w poszczególnych pismach procesowych w tym ostatnim postępowaniu.**

3) **Liam Jenkinson pokrywa koszty związane z postępowaniem po przekazaniu sprawy Sądowi do ponownego rozpoznania w sprawie T-602/15 RENV, w tym koszty związane ze złożeniem skargi, oraz koszty pozwanych poniesione w związku z tym postępowaniem.**

Van der Woude Tomljenović Schalin

Škvařilová-Pelzl Nõmm

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 10 listopada 2021 r.

Podpisy

Spis treści

I. Okoliczności powstania sporu . . . 2

II. Postępowanie przed Sądem i Trybunałem . . . 3

III. Żądania . . . 5

IV. Co do prawa . . . 8

A. Uwagi wstępne . . . 8

1. W przedmiocie podstawy prawnej i przedmiotu skargi oraz trzech pierwszych żądań skarżącego . . . 8

2. W przedmiocie właściwości Sądu w następstwie wyroku wydanego w postępowaniu odwoławczym . . . 12

B. W przedmiocie dopuszczalności . . . 13

C. Co do istoty . . . 15

1. W przedmiocie żądania, podniesionego tytułem głównym, zmierzającego do przekształcenia stosunku umownego w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony i naprawienia szkody z tytułu odpowiedzialności umownej (żądanie pierwsze) . . . 15

a) W przedmiocie żądania przekształcenia kolejnych umów o pracę na czas określony w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony . . . 15

1) W przedmiocie określenia prawa właściwego dla jedenastu umów o pracę na czas określony . . . 16

i) Uwagi wstępne . . . 17

ii) Reguły ustalania prawa krajowego właściwego dla rozpatrywanego stosunku umownego . . . 19

iii) W przedmiocie braku w jedenastu umowach o pracę na czas określony postanowień pozwalających na bezpośrednie rozstrzygnięcie sporu, którego dotyczy żądanie pierwsze . . . 20

iv) W przedmiocie przepisów krajowego prawa materialnego mających zastosowanie do dziewięciu pierwszych umów o pracę na czas określony zawartych między skarżącym a szefem Misji Eulex Kosowo . . . 21

v) W przedmiocie przepisów krajowego prawa materialnego mających zastosowanie do dziesiątej i jedenastej umowy o pracę na czas określony zawartych między skarżącym a szefem Misji Eulex Kosowo . . . 23

2) Irlandzkie przepisy materialnego prawa pracy mające zastosowanie w niniejszej sprawie i transponujące klauzulę 5 porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony do krajowego porządku prawnego . . . 25

3) W przedmiocie zastosowania przepisów irlandzkiego prawa pracy do wniosku o przekształcenie jedenastu umów o pracę na czas określony w jedną umowę o pracę na czas nieokreślony 27

b) W przedmiocie żądania naprawienia wszystkich szkód z tytułu odpowiedzialności umownej 40

2. W przedmiocie żądania, przedstawionego tytułem głównym, zasądzenia odszkodowania za szkody poniesione z tytułu odpowiedzialności pozaumownej (żądanie drugie) 41

3. W przedmiocie żądania ewentualnego zmierzającego do naprawienia szkody z tytułu odpowiedzialności pozaumownej (żądanie trzecie) 45

V. W przedmiocie kosztów 47